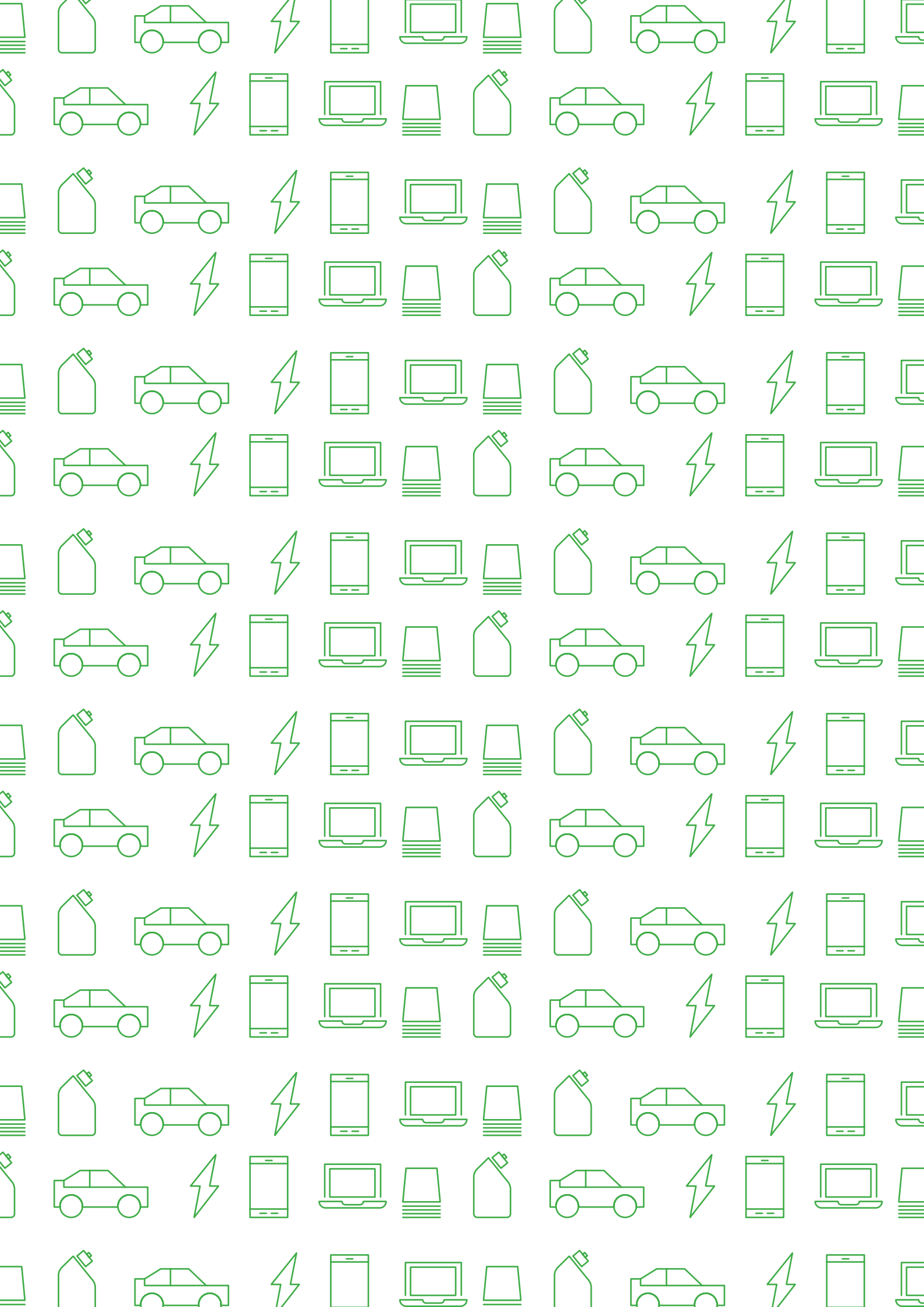

NACIONALNI AKCIJSKI PLAN ZA ZELENU JAVNU NABAVU

za razdoblje od 2015. do 2017. godine s
pogledom do 2020. godine

NACIONALNI AKCIJSKI PLAN ZA ZELENU JAVNU NABAVU

za razdoblje od 2015. do 2017. godine s
pogledom do 2020. godine

REPUBLIKA HRVATSKA

**MINISTARSTVO ZAŠTITE
OKOLIŠA I PRIRODE**

Izdavač: Ministarstvo zaštite okoliša i prirode

Grafičko oblikovanje i priprema za tisak: Graphein o.u.

A: Drenovac 4 | 10 000 Zagreb

Tisak: Tiskara Zelina

Naklada: 500

Godina: 2015.

Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015. do 2017. godine s pogledom do 2020. godine može se preuzeti na mrežnoj stranici Ministarstva zaštite okoliša i prirode www.mzoip.hr/hr/klima/odrziva-proizvodnja-i-potrosnja.html

Tiskano je u skladu s osnovnim mjerilima zelene javne nabave iz ovog Nacionalnog akcijskog plana za zelenu javnu nabavu.

Odluku o donošenju Nacionalnog akcijskog plana za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015. do 2017. godine s pogledom do 2020. godine je donijela Vlada Republike Hrvatske na 244. sjednici održanoj 26. kolovoza 2015. godine.

Umnožavanje i korištenje ovog Nacionalnog akcijskog plana za zelenu javnu nabavu, ili njegovih dijelova dopušteno je pod uvjetom da se navede izvor.

Sve fotografije i ilustracije su zaštićene autorskim pravima te njihovo korištenje nije dopušteno bez prethodnog pismenog odobrenja.

SADRŽAJ

Uvod	5
1.1. Zelena javna nabava kao strateška mjera za ozelenjavanje tržišta	6
1.2. Svrha pokretanja Nacionalnog akcijskog plana za zelenu javnu nabavu	7
1.3. Zelena javna nabava kao instrument održive proizvodnje i potrošnje	8
1.4. Osnovna i sveobuhvatna mjerila za ZeJN	8
1.5. Dosadašnja iskustva u ozelenjavanju javne nabave u Republici Hrvatskoj	9
1.6. Popis ključnih dionika i nadležnih tijela u javnoj nabavi	10
2. Analiza mogućnosti postizanja strateškog cilja od 50% provedenih postupaka javne nabave u Republici Hrvatskoj uz primjenu zelenih mjerila do 2020. godine	11
2.1. Analiza javne nabave s aspekta udjela BDP-a Republike Hrvatske	12
2.2. Identificiranje prioritetnih skupina proizvoda (nabavnih kategorija) za Republiku Hrvatsku	12
2.3. Definiranje terminskog plana za postizanje strateškog cilja od 50% provedenih postupaka javne nabave uz primjenu osnovnih zelenih mjerila do 2020. godine	14
3. MJERE I AKTIVNOSTI ZA OZELENJAVANJE JAVNE NABAVE	17
3.1. Razrada mjera i aktivnosti za prvo trogodišnje razdoblje (2015. - 2017. godine)	18
3.2. Program usavršavanja provoditelja postupaka javne nabave o ZeJN	21
3.3. Razrada mjera za drugo trogodišnje razdoblje (2018. - 2020. godine)	22
4. POKAZATELJI PROVEDBE I PRAĆENJE REZULTATA	23
4.1. Pokazatelj 1	24
4.2. Pokazatelj 2	25
4.3. Pokazatelj 3	25
4.4. Pokazatelj 4	25
4.5. Prikupljanje podataka	26
DODATAK 1.	
Osvrt na važeće propise, strateške i planske dokumente vezane za ZeJN Europske Unije i Republike Hrvatske	27
DODATAK 2. Eko-oznake	31
Eko-oznaka EU „EU Ecolabel“	32
Energy Star	32
Der blaue Engel (Blue Angel)	32
Austrijska eko-oznaka („Österreichisches Umweltzeichen“)	33
The Nordic Swan	33
NF Environment	33
Green Seal	33
TCO Certified	33
EMAS	33
PAPIR ZA ISPIS I KOPIRANJE	35
DODATAK 3. Mjerila za prioritetne skupine proizvoda i usluga	35
MOTORNA VOZILA (PROMET)	37
ELEKTRIČNA ENERGIJA	41
USLUGE ČIŠĆENJA	43
TELEKOMUNIKACIJSKE USLUGE I USLUGE MOBILNE TELEFONIJE ZAJEDNO S UREĐAJIMA	45
UREDSKA I INFORMATIČKA OPREMA (IT OPREMA)	47
DODATAK 4. Energetska učinkovitost u javnoj nabavi	51
Vodič za izračun troškova životnog vijeka proizvoda	53

UVODNA RIJEČ

Mihael Zmajlović
ministar zaštite okoliša i prirode

Živimo na kontinentu najsiromašnijem resursima, a cijela ekonomija je do sada počivala na principu da uzmemo sirovine iz prirode, nešto proizvedemo i onda to bacimo. Čak 80% proizvoda samo jednom koristimo i bacimo.

Posljedica načina života koji neučinkovito koristi ograničene resurse su povećanje onečišćenja, gubitak ekosustava i gubitak vrijednih sirovina. Zato je važno zamijeniti dosadašnji linearni sustav cirkularnim – vratiti iskorišteno natrag u upotrebu.

Cirkularna ekonomija znači, primjerice, da proizvode ponovno koristimo, da ih recikliramo. Ona omogućuje da otpad jedne industrije postane sirovina druge, da se energijom i sirovinama upravlja učinkovito i snažno podupire obnovljive izvore energije.

Europska komisija je u prosincu 2015. predstavila novi ambiciozni paket o cirkularnoj ekonomiji te je za provedbu mjera koje će osigurati prijelaz na cirkularnu ekonomiju u EU fondovima osigurano preko 45 milijardi kuna. Cilj je učinkovito gospodariti resursima, poticati energetske učinkovitost i obnovljive izvore energije, mjerama poput povećanja recikliranja i uporabe „zatvoriti krug“ životnog vijeka proizvoda i u potpunosti iskoristiti njihovu gospodarsku funkciju.

Upravo na principima cirkularne ekonomije počiva i akcijski plan za zelenu javnu nabavu. Ako kroz javnu nabavu odaberu robe, usluge i radovi s manjim utjecajem na okoliš tijela javne uprave mogu dati važan doprinos održivom razvoju jer govorimo o utjecaju na 12% BDP-a. Na primjer, to je nabava energetske učinkovitih računala, energetske učinkovite rasvjete, uredskog namještaja od drva iz održivih izvora, recikliranog papira, usluga čišćenja u kojima se koriste ekološki proizvodi za čišćenje.

Iako je ovaj Nacionalni akcijski plan prvenstveno namijenjen obveznicima javne nabave, nadamo se da će on ujedno potaknuti privatni sektor u Hrvatskoj da u svoje poslovanje uvedu praksu zelene javne nabave te da na hrvatskom tržištu ponude što više svojih „zelenih“ proizvoda i usluga.

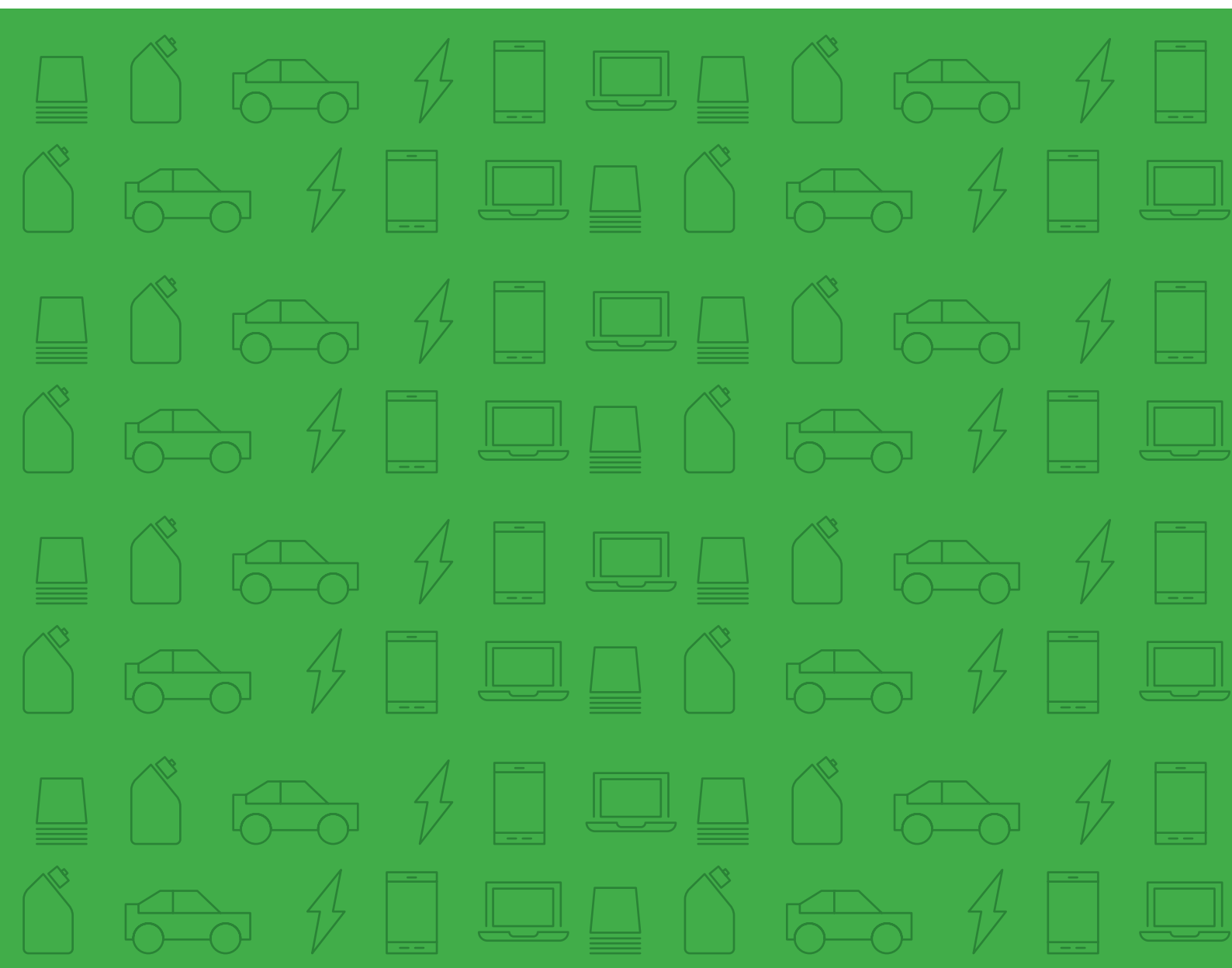
Takvim odgovornim postupanjem čuvamo okoliš i štedimo resurse, a istovremeno omogućujemo razvoj održivog, zelenog, gospodarstva i otvaranje novih radnih mjesta.

KRATICE

CPV	Common Procurement Vocabulary (Jedinstveni rječnik javne nabave)
DKOM	Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave
DUSJN	Državni ured za središnju javnu nabavu
EK	Europska komisija
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme (sustav ekološkog upravljanja i neovisnog ocjenjivanja)
EOJNEZ	Elektronički oglasnik javne nabave Republike Hrvatske
EU	Europska unija
EZ	Europska zajednica
FZOEU	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
GPP	Green Public Procurement (Zelena javna nabava)
ICLEI	Local Governments for Sustainability (Lokalna samouprava za održivost)
LCA	life cycle assessment (procjena životnog vijeka)
LCC	life cycle cost (trošak životnog vijeka)
MINGO	Ministarstvo gospodarstva
MZOIP	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode
NAP ZeJN	Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu
UNDP	United Nations Development Programme (Program Ujedinjenih naroda za razvoj)
ZeJN	Zelena javna nabava
ZJN	Zakon o javnoj nabavi

1

UVOD

1.1. Zelena javna nabava kao strateška mjera za ozelenjavanje tržišta

Zelena javna nabava dobrovoljni je instrument zaštite okoliša kojim se potiče zaštita okoliša i održiva potrošnja i proizvodnja. Zelena javna nabava definirana je kao postupak pri kojem tijela javne uprave nabavljaju robu, radove i usluge koji tijekom svojeg životnog vijeka imaju manji učinak na okoliš od roba, radova i usluga s istom osnovnom funkcijom koje bi inače naručili. U tu svrhu se za svaku skupinu proizvoda definiraju mjerila koja sadrže ključne pritiske na okoliš, koji uključuju potrošnju resursa i energije, učinak na bioraznolikost i eutrofikaciju, toksičnost, emisiju onečišćujućih tvari, stakleničkih plinova i CO₂ i nastajanje otpada na mjestu nastanka.

Naime, tijela javne uprave su značajni potrošači (prosječno u Europi na tu potrošnju otpada oko 17% BDP). Stoga koristeći svoju kupovnu moć za odabir roba i usluga s manjim utjecajem na okoliš, tijela javne uprave koja su obveznici javne nabave mogu usvojiti obrasce održive potrošnje i proizvodnje i doprinijeti smanjenju potrošnje resursa i emisiji stakleničkih plinova i CO₂.

Zelena javna nabava sve se više ističe u međunarodnim i europskim strateškim dokumentima kao instrument koji može doprinijeti ozelenjavanju tržišta i potaknuti razvoj eko-inovacija u svrhu razvoja zelenih proizvoda i usluga. Zelenom javnom nabavom se mogu ostvariti i financijske uštede u javnim tijelima, posebno ako se uzmu u obzir troškovi tijekom životnog vijeka proizvoda i usluga, a ne samo nabavna cijena. Također se potiče i tzv. „održiva“ javna nabava koja pored mjerila koja se odnose na okoliš uključuju i socijalna mjerila.

Tako su Ujedinjeni narodi (u daljnjem tekstu: UN) 2012. godine na Konferenciji o održivom razvoju Rio+20 usvojili 10. godišnji okvir za obrasce održive potrošnje i proizvodnje² kojim se nastoji potaknuti uvođenje zelenih i održivih mjerila u postupke javne nabave.

Na razini Europske unije 7. Akcijski program za okoliš „Živjeti dobro unutar granica našeg planeta“ (2013.)³ kao strateški cilj do 2020. godine za cijelu Europsku uniju (u daljnjem tekstu: EU) postavlja provedbu od najmanje 50% javne nabave uz primjenu mjerila zelene javne nabave.

Pored toga, Strategija za pametan, održiv i uključiv rast „Europa 2020.“ ističe javnu nabavu kao snažno sredstvo za ostvarenje sljedećih ciljeva: smanjenje emisije CO₂ za 20%, smanjenje potrošnje energije za 20% i povećanje korištenja obnovljivih izvora energije za 20%.

Na nacionalnoj razini jačanje instrumenta održive i zelene javne nabave predviđeno je Strategijom održivog razvitka Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 30/09.) i Strategijom energetskog razvoja Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 130/09.). Dodatno, III. Nacionalni akcijski plan energetske učinkovitosti Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2016. godine⁴ (u daljnjem tekstu: III. NAPEnU) sadrži mjeru P.5. „Zelena javna nabava“ koja govori o integriranju zelenih mjerila u postupke javne nabave kroz Zakon o javnoj nabavi i kriterij ekonomski najpovoljnije ponude, o obvezi izrade akcijskog plana za zelenu javnu nabavu i izradi vodiča, koji bi sadržavao upute za integraciju zahtjeva energetske učinkovitosti u postupke javne nabave. Koordinacijsko tijelo za ovu mjeru je Ministarstvo zaštite okoliša i prirode u suradnji s Ministarstvom gospodarstva, dok Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost osigurava sredstva za provođenje mjera iz III. NAPEnU pa tako i za mjeru P.5. „Zelena javna nabava“.

Mjerila zelene javne nabave sve više ulaze u zakonodavstvo EU, a dinamika primjene ovisi o spremnosti gospodarstva za prihvaćanjem visoko postavljenih kriterija za učinkovito korištenje resursa i zaštite okoliša. Postoji više direktiva EU koje omogućuju uključivanje ekoloških zahtjeva u tehničkim specifikacijama dokumentacije za nadmetanje. Na temelju Akta o jedinstvenom tržištu I. i II. („Single Market Act I“ COM (2011)206; „Single Market Act II“ COM (2012)573) pokrenuta je revizija temeljnih propisa o javnoj nabavi, koja će omogućiti veće uključivanje okolišnih „zelenih“ mjerila pri određivanju tehničkih specifikacija i kriterija za odabir ponude.

Zelena javna nabava sve se više ističe u međunarodnim i europskim strateškim dokumentima kao instrument koji može doprinijeti ozelenjavanju tržišta i potaknuti razvoj eko-inovacija u svrhu razvoja zelenih proizvoda i usluga.

1 Priopćenje Europske komisije COM(2008)400 „Javna nabava za bolji okoliš“

2 10 year frame work of programs on sustainable consumption and production patterns 2012

3 Odluka br. 1386/2013/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. studenoga 2013. o Općem programu djelovanja Unije za okoliš do 2020. „Živjeti dobro unutar granica našeg planeta“ (SL L 354, 28. 12. 2013.)

4 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1421940543298&uri=CELEX:32013D1386>
http://www.mingo.hr/public/3%20Nacionalni_akcijski_plan.pdf

I Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ (Tekst značajan za EGP) (SL L 315, 14. 11. 2012.) propisuje uključivanje energetske učinkovitosti u postupke javne nabave što je u Republici Hrvatskoj preneseno kroz Pravilnik o zahtjevima energetske učinkovitosti proizvoda povezanih s energijom u postupcima javne nabave („Narodne novine“, broj 70/15.).

Zakon o javnoj nabavi („Narodne novine“, br. 90/11., 83/13., 143/13. i 13/14.) (u daljnjem tekstu: ZJN) daje naručiteljima u Republici Hrvatskoj mogućnost zahtijevanja potvrde (certifikata) o sukladnosti roba, radova ili usluga gospodarskog subjekta s normama za upravljanje okolišem (npr. EMAS, ISO 14000). Ovaj ZJN daje i mogućnost uključivanja tzv. „ekoloških mjerila“ u tehničke specifikacije dokumentacije za nadmetanje za proizvode i usluge te daje mogućnost odabira ekonomski najpovoljnije ponude u kojoj se ocjenjuju i ekološke osobine proizvoda i usluga. Ministarstvo gospodarstva (u daljnjem tekstu: MIN-GO) izradilo je „Smjernice br. 1. Kriteriji za odabir ponude“⁵ kao pomoć u provođenju postupka u slučaju kada naručitelj kao kriterij odabere ekonomski najpovoljniju ponudu. U dokumentu se navodi da „ekološke osobine“ (u dokumentima EU govori se o zelenim mjerilima) trebaju biti jasno definirane i nediskriminirajuće, međutim same ih Smjernice ne definiraju. Tako je svakom naručitelju ostavljeno da sam odredi koje će ekološke osobine, odnosno „zelena“ mjerila navesti u tehničkoj specifikaciji dokumentacije za nadmetanje. Popis relevantnih strateških dokumenata nalazi se u Dodatku 1.

Ovaj pozitivni zakonodavni okvir omogućuje „ozelenjavanje“ javne nabave u Republici Hrvatskoj, međutim potrebno je dodatno raditi sa svim akterima u javnoj nabavi i poduzimati mjere i aktivnosti kako bi se odredile prioritetne skupine proizvoda i usluga te za njih definirala „zelena“ mjerila i kako bi se prakse zelene javne nabave provodile.

1.2. Svrha pokretanja Nacionalnog akcijskog plana za zelenu javnu nabavu

Prema europskom zakonodavstvu na svakoj državi članici EU je da odredi u kojem će razmjeru uključiti mjerila zelene javne nabave (u daljnjem tekstu: ZeJN) u postupke javne nabave. Stoga su države članice pozvane izraditi nacionalne akcijske planove za ZeJN, kako bi se stvorio okvir za integriranje mjerila ZeJN u postupke javne nabave. Europska komisija je izradila Priručnik o zelenoj javnoj nabavi, kako bi pomogla državama u definiranju njihovih akcijskih planova.⁶ Dosada je većina država članica izradila svoje nacionalne akcijske planove za zelenu javnu nabavu.

Kako bi se i Republika Hrvatska što prije priključila drugim europskim državama i dala svoj doprinos promicanju politike održive potrošnje i proizvodnje, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode (u daljnjem tekstu: MZOIP) je donijelo odluku o osnivanju nacionalnog Povjerenstva za zelenu javnu nabavu za izradu nacrtu Nacionalnog akcijskog plana za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015. – 2017. s pogledom do 2020. godine, za praćenje i ocjenjivanje provedbe istog i za predlaganje mjera i aktivnosti zelene javne nabave u Republici Hrvatskoj (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo). Ovo Povjerenstvo se sastoji od 22 člana, predstavnika središnjih tijela državne uprave, središnjeg tijela za javnu nabavu, udruge poslodavaca, sindikata, gospodarskih komora, udruga jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, fonda, agencija i udruga zaštite okoliša i održivog razvoja.⁷

Svrha je Nacionalnog akcijskog plana za zelenu javnu nabavu (u daljnjem tekstu: NAP ZeJN) da se kroz sustav javne nabave u Republici Hrvatskoj potakne nabava proizvoda i usluga koje imaju manji okolišni otisak u odnosu na istovrsne proizvode i usluge, odnosno definiranje aktivnosti koje će dovesti do toga. Na ovaj način tijela javne uprave mogu doprinijeti smanjenju svog okolišnog otiska kojeg uzrokuju kroz svoje poslovanje.

S tom namjerom potrebno je jasno definirati skupine proizvoda i usluga koje će u najkraćem roku omogućiti postizanje strateškog cilja od 50% provedenih postupaka javne nabave u Republici Hrvatskoj uz primjenu zelenih mjerila do 2020. godine. Ovaj prvi NAP ZeJN će definirati mjere za prvo trogodišnje razdoblje (2015. – 2017.) na osnovu kojeg će se izraditi drugi NAP ZeJN za razdoblje do kraja 2020. godine.

5 http://www.javnabava.hr/userdocsimages/userfiles/file/Smjernice/Smjernice_01-ENP.pdf

6 http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/buying_green_handbook_hr.pdf

7 <http://www.mzoip.hr/hr/klima/odrziva-proizvodnja-i-potrosnja.html>

Svrha je Nacionalnog akcijskog plana za zelenu javnu nabavu da se kroz sustav javne nabave u Republici Hrvatskoj potakne nabava proizvoda i usluga koje imaju manji okolišni otisak u odnosu na istovrsne proizvode i usluge

NAP ZeJN je prvenstveno namijenjen obveznicima javne nabave prema ZJN, ali može služiti i kao poticaj za privatni sektor u Republici Hrvatskoj da u svoje postupke nabave uključe „zeleni“ mjerila. Mjerila ZeJN se također mogu uključiti u postupke tzv. „bagatelne nabave“ - nabave na koje se ZJN ne primjenjuje, što bi trebalo poticati.

1.3. Zelena javna nabava kao instrument održive proizvodnje i potrošnje

Cilj politike održive proizvodnje i potrošnje je smanjiti potrošnju resursa, onečišćenje okoliša i emisije stakleničkih plinova. Stoga se uvode različiti instrumenti putem kojih se djeluje na sustave proizvodnje kao i na obrasce potrošnje. U pravilu se radi o dobrovoljnim instrumentima, kao što su to eko-oznake koje se dodjeljuju proizvodima (npr. EU Ecolabel) i organizacijama (npr. EMAS) te u to spada i zelena javna nabava. Svaki od ovih instrumenata odvija se prema specifičnim programima i kriterijima. No, ono što je važno jest da se ovi programi međusobno prepoznaju i podržavaju s ciljem da se postigne što bolji sinergijski učinak ovih instrumenata i da se potakne razvoj zajedničkog zelenog tržišta EU.

Eko-oznake i drugi certifikati se mogu u zelenoj javnoj nabavi koristiti na više načina, međutim, kako bi se osiguralo ravnopravno tržišno natjecanje, nije dozvoljeno zahtijevati da proizvodi ili usluge imaju određenu eko-oznaku. Tako naručitelji pri izradi tehničke specifikacije za javnu nabavu mogu koristiti mjerila koja su propisana za proizvode iz npr. programa EU Ecolabel.⁸

Također, eko-oznake se mogu koristiti i kod provjere sukladnosti s tehničkim specifikacijama iz dokumentacije za nadmetanje, što čini cijeli postupak jednostavnijim i za naručitelj i ponuditelja. Međutim onaj ponuditelj čiji proizvod nema relevantnu eko-oznaku u tom slučaju mora priložiti odgovarajuću tehničku dokumentaciju putem koje će dokazati da udovoljava tehničkim specifikacijama iz dokumentacije za nadmetanje. S obzirom da prikupljanje tražene tehničke dokumentacije može potrajati, u prednosti su oni proizvodi koji već imaju relevantnu eko-oznaku.

Pri tome se prvenstveno uzimaju u obzir one oznake koje spadaju u tip I. eko-oznaka i deklaracija o okolišu prema normi ISO 14020:2000 zato što se njihova mjerila temelje na životnom vijeku proizvoda, njihova izrada je transparentna i imaju neovisan sustav certificiranja od treće strane što daje vjerodostojnost takvim eko-oznakama.

Više informacija o tome kako koristiti eko-oznake u postupcima ZeJN može se naći u Priručniku o zelenoj javnoj nabavi „Kupujte zeleno“ iz 2011. godine.⁹ Popis nekih poznatijih eko-oznaka nalazi se u Dodatku 2.

1.4. Osnovna i sveobuhvatna mjerila za ZeJN

Europska komisija u suradnji sa Zajedničkim istraživačkim centrom („Joint research center“, JRC) i s predstavnicima država članica stalno radi na razvijanju i ažuriranju zelenih mjerila za ZeJN. Ona su osmišljena kako bi se mogla izravno uključiti u dokumentaciju za nadmetanje i sadrže informacije o metodama provjere. Za sada su izrađena mjerila za 21 skupinu proizvoda i usluga koje su dostupne na internetskoj stranici Europske komisije na 23 službena jezika.¹⁰ Mjerila za ZeJN su stručno-tehnički pokazatelji utjecaja na okoliš kroz životni vijek određenih skupina proizvoda i usluga. Mjerila za ZeJN su primarno razvijena za one skupine proizvoda i usluga koje se značajno nabavljaju u postupcima javne nabave te samim time imaju veliki utjecaj na okoliš. Uz mjerila su izrađene i smjernice, odnosno vodiči za primjenu u postupcima javne nabave. Mjerila ne prolaze zakonodavni postupak već ih donosi Savjetodavna skupina za zelenu javnu nabavu (savjetodavno tijelo Europske komisije za opća pitanja zelene javne nabave u kojem sudjeluju predstavnici država članica).

Koncept zelene javne nabave je temeljen na uspostavljanju jasnih, provjerljivih, opravdanih i ambicioznih okolišnih mjerila za proizvode i usluge koji se temelje na ukupnom životnom vijeku. Mjerila se dorađuju i obnavljaju sukladno promjenama na tržištu i sukladno promjenama europskog zakonodavstva.

Koncept zelene javne nabave je temeljen na uspostavljanju jasnih, provjerljivih, opravdanih i ambicioznih okolišnih mjerila za proizvode i usluge koji se temelje na ukupnom životnom vijeku.

8 <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/products-groups-and-criteria.html>

9 http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/buying_green_handbook_hr.pdf

10 http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

Mjerila za svaku skupinu proizvoda i usluga imaju dvije razine:

- **Osnovna mjerila** – primjenjiva za svakog naručitelja u državama članicama i sadrže osnovne okolišne stavke čija bi implementacija donijela pozitivne utjecaje na okoliš. Mjerila su birana i izrađena na način da ne dovode u pitanje značajno povećanje troškova i povećanje administracije.

- **Sveobuhvatna mjerila** - su primjenjiva za sve naručitelje kojima je u interesu kupiti ekološki najbolje i najnaprednije proizvode koji su trenutno dostupni na tržištu. U usporedbi s proizvodima koji imaju iste ili slične funkcije, ova mjerila zahtijevaju određeno povećanje troškova i dodatnu administraciju.

1.5. Dosadašnja iskustva u ozelenjavanju javne nabave u Republici Hrvatskoj

Do sada je u Republici Hrvatskoj bilo više aktivnosti i projekata u svrhu „ozelenjavanja“ javne nabave te se ovdje navode kao primjeri dobre prakse koji mogu koristiti u provedbi i ovoga NAP ZeJN:

→Projekt zelene javne nabave „GPP 2020“ provodi UNDP u suradnji s brojnim partnerima obveznicima javne nabave.¹¹ Projekt je financiran sredstvima EU kroz program Inteligentna energija Europe (2013. - 2016.). Ciljevi ovoga projekta su:

- podizanje kapaciteta u tijelima javne uprave za provedbu postupaka zelene javne nabave energetske učinkovitih i ekološki prihvatljivih roba, radova i usluga,
- podizanje kapaciteta kod provoditelja edukativnih programa kako bi se omogućila integracija mjerila zelene javne nabave u redovitim programima osposobljavanja, promicanja znanja, prijenosa pristupa te inovativnih tehnologija i usluga između tijela koja provode javnu nabavu,
- poboljšanje strukture podrške u sustavu javne nabave,
- izravna podrška pri uključivanju zelenih mjerila u dokumentaciju za nadmetanje,
- smanjenje emisije CO₂ provedbom zelene javne nabave,
- primjena propisa EU koji se odnose na javnu nabavu, energetske označavanje, eko-dizajn, znak Energy star, čista vozila i energetske učinkovitost u zgradarstvu.

→Projekt „Novo lice Koprivnice“¹² ima za svrhu stvoriti zelenu, energetske učinkovitu i prosperitetnu Koprivnicu s novom kulturom življenja. Ovaj projekt, s težištem na zelenu javnu nabavu, predstavljen je na radionici „Dobra praksa u zelenoj javnoj nabavi“ koja je održana 2013. godine u sklopu 11. Otvorenih dana europskih regija i gradova u Bruxellesu. U okviru projekta provedeni su određeni postupci zelene javne nabave za skupinu građevni proizvodi (npr. za Šparne hiže,¹³ 2012. godine).

→Projekt Buy Smart+¹⁴ financiran sredstvima EU kroz program Inteligentna energija Europe ima za cilj jačanje sustava zelene nabave u 15 zemalja Europe te razmjena iskustava i znanja o pozitivnim učincima. Aktivnosti projekta usmjerene su na podizanje razine stručnosti svih dionika zelene nabave, koje uključuju: uspostavu korisničke službe za informiranje vezane uz sektor građevinarstva, rasvjete, nabavu vozila, kućanskih uređaja i uredske opreme (IT), pregled postojećeg zakonodavstva u zemljama partnerima projekta, radionice i savjeti o mogućnostima uvođenja zelene nabave, provedbu pilot projekta te vrednovanje uspješnosti i promociju rezultata projekta zelene nabave. U Republici Hrvatskoj su u okviru Buy Smart+ provedena tri pilot projekta zelene javne nabave za skupinu građevni proizvoda (Energetske učinkovite javna rasvjeta u Kumrovcu, Nabava energetske učinkovite građevinske opreme u Kupincu i Primjena obnovljivih izvora energije u Zagorskim Selima).

→Grad Zagreb je kao jedan od vodećih partnera na projektu IEE Leadership for Energy Action and Planning (LEAP)¹⁵ započeo s implementacijom tzv. Zelenog ureda u svim

¹¹ <http://www.zjn.hr/>

¹² <http://koprivnica.hr/category/projekti-grada/aktualni-projekti/>

¹³ <http://apos-koprivnica.hr/objekti/sparna-hiza-p30/>

¹⁴ <http://www.buy-smart.info/croatian>

¹⁵ <http://ec.europa.eu/energy/intelligent/projects/en/partners/zagreb>

institucijama u njegovu vlasništvu i provedbom zelene javne nabave. Lokalna samouprava za održivost ICLEI je 2004. godine utemeljila kampanju za održivu javnu nabavu pod nazivom Procura+.¹⁶ Svrha i cilj kampanje je pružiti priliku europskim javnim upravama da se obvežu provoditi održivu nabavu te osigurati alate koji će im pri tome pomoći. U sklopu kampanje ujedno je razvijen niz specifičnih alata za podršku, koji se kontinuirano revidiraju, a uključuju i mjerila za nabavu šest prioriternih grupa proizvoda koje su obrađene u Priručniku za isplativu održivu javnu nabavu kao i jasan provedbeni model - Procura + Miljokazi. Priručnik je dostupan na internetskoj adresi:

<http://www.procuraplus.org/fileadmin/files/Manuals/CroatianManual/procuraprirucnik.pdf>

- Grad Zagreb je proveo i postupak javne nabave ekoloških vozila za vozni park Zagrebačkog holdinga d.o.o. podružnica Čistoća. U prvoj fazi je nabavljeno 47 novih vozila za sakupljanje otpada dok je od 1. srpnja 2011. godine omogućeno da sva vozila Čistoće koriste dizelsko gorivo s određenim udjelom biodizela.
- Projekt CIVITAS DYN@MO¹⁷ usmjeren je na razvoj najučinkovitijih mjera prometne održivosti na osnovi elektromobilnosti i planiranja održivog gradskog prometa, a odobren je u sklopu inicijative CIVITAS u ciklusu CIVITAS PLUS II. (2012. – 2015.). Projekt se provodi u četiri grada: Aachenu, Palmi de Mallorci, Gdynii i Koprivnici. Grad Koprivnica započeo je pripreme za uvođenje sustava zajedničkog korištenja električnih automobila, što je jedna od mjera projekta CIVITAS DYN@MO. U sustavu će biti šest električnih automobila te jedno hibridno i jedno plug-in hibridno vozilo. Automobilima će se za obavljanje svojih svakodnevnih poslovnih obveza služiti zaposlenici gradske uprave, gradskih poduzeća i ustanova kao i gradski dužnosnici.

1.6. Popis ključnih dionika i nadležnih tijela u javnoj nabavi

Ministarstvo nadležno za gospodarstvo¹⁸ nadležno je za sustav javne nabave, za izobrazbu u području javne nabave i pružanje stručne pomoći obveznicima primjene ZJN i ponuditeljima radi osiguranja zakonitog provođenja postupaka javne nabave. Vodi Portal javne nabave na kojem se objavljuju relevantne informacije.

Ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša¹⁹ težište svog rada ima u promicanju održivog razvoja te integriranja politike i mjera zaštite okoliša i prilagodbe klimatskim promjenama u sve sektorske politike. Promiče politiku održive potrošnje i proizvodnje u svrhu smanjenja potrošnje resursa, emisije stakleničkih plinova i onečišćujućih tvari kao i smanjenja nastanka otpada. Nacionalni je koordinator za eko-oznake EU Ecolabel i EMAS i za zelenu javnu nabavu.

Državni ured za središnju javnu nabavu²⁰ obavlja upravne i stručne poslove koji se odnose na središnju javnu nabavu za središnja tijela državne uprave, Vladu Republike Hrvatske, urede i stručne službe Vlade Republike Hrvatske, Hrvatski sabor i Ured Predsjednika Republike Hrvatske. Obavlja nabavu roba i usluga temeljem Odluke o nabavnim kategorijama koju donosi Vlada Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 67/2012.).

Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave²¹ je samostalno i neovisno državno tijelo nadležno za rješavanje žalbi u postupcima javne nabave, davanja koncesija i odabira privatnog partnera u projektima javno-privatnog partnerstva. Sve odluke donesene u žalbenim postupcima pred Državnom komisijom javno se objavljuju na njenoj internetskoj stranici.

Obveznici primjene ZJN-a su javni naručitelji (članak 5. ZJN-a), sektorski naručitelji (članak 6. ZJN-a) i drugi subjekti kako je to određeno u članku 7., 9. i 52. ZJN-a.

¹⁶ <http://www.procuraplus.org/hr/>

¹⁷ <http://www.civitas.eu/content/dynmo>

¹⁸ <http://www.javnanabava.hr>

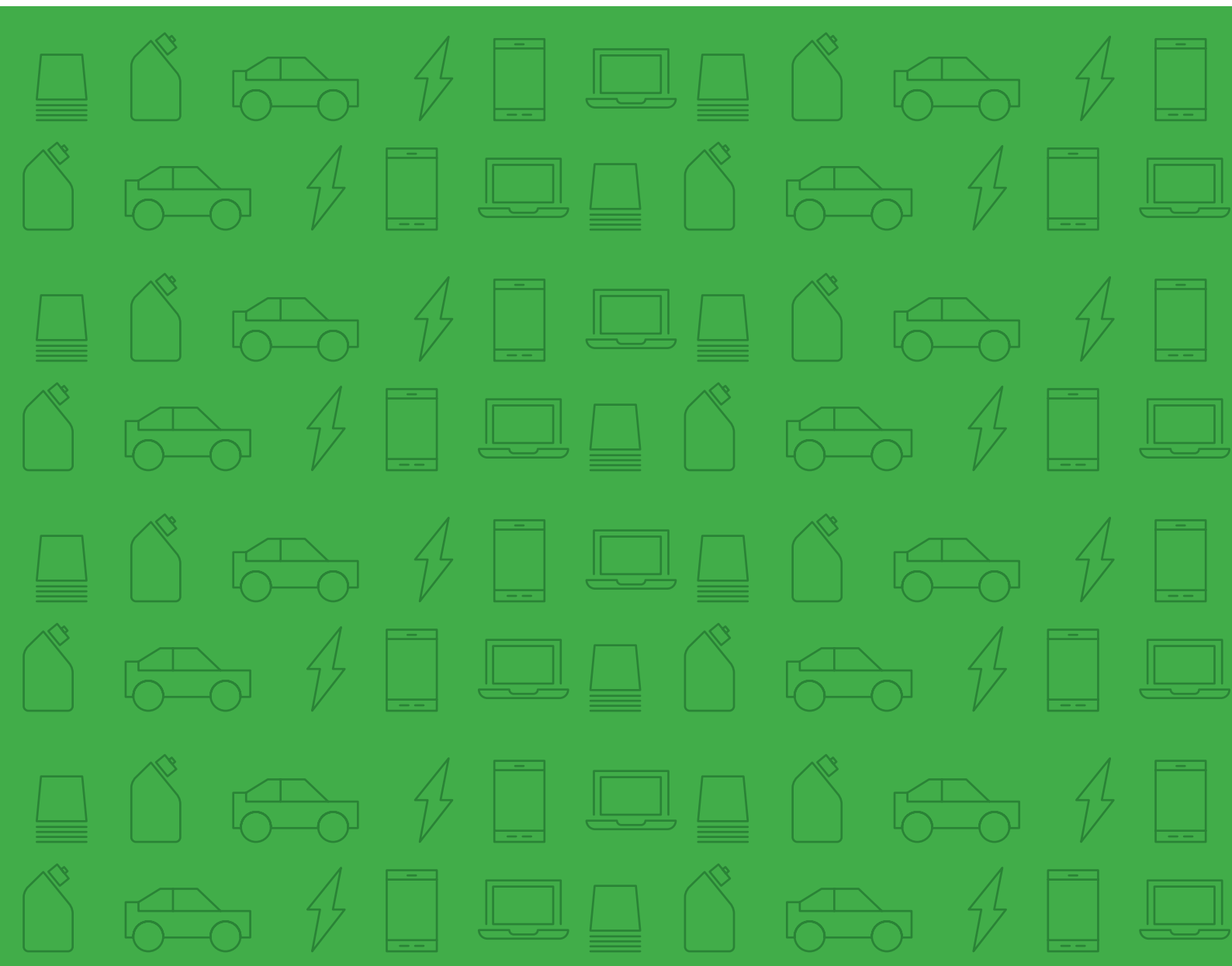
¹⁹ <http://www.mzoi.hr/>

²⁰ <http://www.sredisnjjanabava.hr/>

²¹ <http://www.dkoh.hr/>

2

ANALIZA MOGUĆNOSTI POSTIZANJA STRATEŠKOG CILJA OD 50% PROVEDENIH POSTUPAKA JAVNE NABAVE U REPUBLICI HRVATSKOJ UZ PRIMJENU ZELENIH MJERILA DO 2020. GODINE

2.1. Analiza javne nabave s aspekta udjela BDP-a Republike Hrvatske

Ukupna vrijednost javne nabave u 2013. godini u Republici Hrvatskoj je iznosila 39.485.757.201 kuna. Prema privremenim podacima Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske koji su objavljeni u Statističkim informacijama 2014., BDP je za 2013. godinu iznosio 326.849.000.000 kuna. Sukladno tome, udio ukupne vrijednosti javne nabave u BDP-u za 2013. iznosio je 12,08%.²²

2.2. Identificiranje prioritetnih skupina proizvoda (nabavnih kategorija) za Republiku Hrvatsku

Prioritetne skupine proizvoda birane su na temelju sljedećih kriterija:

- značajan udio u ukupnoj javnoj nabavi u Republici Hrvatskoj
- značajan utjecaj na okoliš
- značajan potencijal za smanjenje emisije CO₂ i za energetska učinkovitost
- EU mjerila za zelenu javnu nabavu već postoje
- pozitivan učinak može se izmjeriti po metodi LCC (Life Cycle-Cost).

U državama članicama EU je broj postupaka zelene javne nabave u značajnom porastu od 2009. godine. U studiji CEPS-a²³ (Centre for European Policy Studies) o primjeni ZeJN-a koja je rađena za Europsku komisiju iz 2012. godine dani su sljedeći zaključci:

- primjena osnovnih mjerila u zelenoj javnoj nabavi u EU 27 je značajna, pri čemu je 26% ugovora u 2011. godini uključivalo sva osnovna mjerila ZeJN-a, dok je 55% uključivalo barem jedno mjerilo ZeJN-a;
- primjena osnovnih mjerila ZeJN-a je u porastu. Postotak ugovora koji su uključivali barem jedno mjerilo ZeJN-a (55%) u 2011. godini je bio u porastu u odnosu na 2009. godinu i 2010. godinu (29%);
- zelena javna nabava zauzima značajnu ulogu u financijskom udjelu javne nabave. Od 236.752 sklopljenih ugovora u EU 27 u 2009. i 2010. godini (vrijednost od 117,5 milijarde eura), njih 38% je uključivalo osnovna mjerila ZeJN-a;
- primjena ZeJN-a se razlikuje u državama članicama (u dvanaest zemalja su osnovna mjerila bila korištena u manje od 20%, dok su u četiri najjače zemlje bila korištena u 40% do 60% ugovora);
- određena mjerila ZeJN-a su češće korištena od drugih;
- analize LCC (Life Cycle Cost) i TCO (Total Cost of Ownership) se rijetko koriste u postupcima javne nabave, dok je kupovna cijena još uvijek najvažniji kriterij odabira (u 64% slučajeva).

Na slici 2.1. se nalazi rezultat ankete koja prikazuje koje su skupine proizvoda najzastupljenije u postupcima zelene javne nabave u državama članicama Europske unije (EU 27), tj. koje su se skupine proizvoda pokazale najuspješnijima u provedbi svih osnovnih mjerila.

Kako bi postupak javne nabave zaista bio „zelen“, potrebno je implementirati **sva**²⁴ osnovna mjerila. Anketa je pokazala kako su u 2009. i 2010. godini, nakon što su nacionalni akcijski planovi bili implementirani u 22 države članice, tri skupine proizvoda imale najveći udio u provedenim postupcima zelene javne nabave s korištenjem svih osnovnih mjerila:

- papir za ispis i kopiranje (30%)
- uredska i informatička oprema (IT oprema) (48%)
- motorna vozila (55%).

Udio ukupne vrijednosti javne nabave u BDP-u Hrvatske iznosio je 12,08%

22 Statističko izvješće o javnoj nabavi u Republici Hrvatskoj za 2013. godinu, Ministarstvo gospodarstva, Uprava za sustav javne nabave

23 <http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/CEPS-CoE-GPP%20MAIN%20REPORT.pdf>

24 http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

Slika 2.1.
 Udio "zelenih" ugovora u ukupnom broju ugovora javne nabave u EU 27

Budući da su iskustva drugih država članica EU-a, koje su već ranije implementirale zelenu javnu nabavu pokazala kako su najpogodnije kategorije proizvoda za implementaciju zelenih mjerila **papir za ispis, kopiranje i grafički papir**,²⁵ **uredska i informatička oprema (IT oprema)**²⁶ i **motorna vozila**,²⁷ predlaže se da se i u Nacionalnom akcijskom planu Republike Hrvatske te kategorije odaberu kao prioritetne zbog prihvaćenosti zelenih mjerila u postupcima javne nabave. Prioritetne skupine se mogu izabrati i na temelju visoke zastupljenosti u postupcima javne nabave u Republici Hrvatskoj i na temelju usporedbe s drugim europskim nacionalnim akcijskim planovima (Austrija, Slovenija, Malta) koji su također definirali papir, IT opremu i motorna vozila među najvažnijima i najzastupljenijim proizvodima u postupcima javne nabave. Dvije prioritetne skupine za usluge su: usluge čišćenja i telekomunikacijske usluge i usluge mobilne telefonije zajedno s uređajima.

Što se tiče zastupljenosti prioritetnih skupina u postupcima javne nabave u Republici Hrvatskoj, prema podacima iz Elektroničnog oglasnika javne nabave (u daljnjem tekstu: EOJN) u 2013. godini²⁸ su za motorna vozila (CPV oznaka 341) sklopljena 355 ugovora, za papir i ostale uredske potrepštine (CPV oznaka 301976) 18 ugovora te za IT opremu (CPV oznaka 302) 277 ugovora. Za električnu energiju (CPV oznaka 0931) je bilo sklopljeno 423 ugovora, a za usluge čišćenja (CPV oznaka 909) 166 ugovora. Uz iznimku papira, koji je izabran na temelju pozitivnih rezultata u administrativnoj proceduri, te prehrambenih proizvoda koji nisu izabrani zbog negativnih rezultata u administrativnoj proceduri na europskoj razini, ovo su najzastupljenije skupine roba i usluga prema podacima iz EOJN. Važno je napomenuti da su ove skupine najzastupljenije među skupinama čija su osnovna mjerila definirana u europskim mjerilima zelene javne nabave (EU GPP criteria). Budući da je zastupljenost nabrojanih skupina u Republici Hrvatskoj na visokoj razini, a cilj NAP ZeJN je da se u 50% provedenih postupaka javne nabave do 2020. godine provede u sklopu zelene javne nabave, preporuka je da se za ostvarenje tog cilja provede što više zelenih postupaka javne nabave za papir za ispis i kopiranje, IT opremu (te telekomunikacijske usluge i usluge mobilne telefonije s uređajima koje bi imale slično definirana osnovna mjerila s naglaskom na energetska učinkovitost), električnu energiju, usluge čišćenja i motorna vozila od 2015. do 2017. godine.

2.3. Definiranje terminskog plana za postizanje strateškog cilja od 50% provedenih postupaka javne nabave uz primjenu osnovnih zelenih mjerila do 2020. godine

Prema podacima Statističkog izvješća o javnoj nabavi u Republici Hrvatskoj, ukupna vrijednost javne nabave u 2013. godini iznosila je 39.485.757.201 kuna. Ukupna vrijednost objavljenih ugovora i okvirnih sporazuma u 2013. godini iznosila je 33.148.035.625 kuna, vrijednost evidentirane bagatelne nabave 6.335.248.494 kuna (iznos temeljen na unosu dodatnih podataka u EOJN Republike Hrvatske od strane obveznika primjene ZJN), a vrijednost nabave za potrebe diplomatsko-konzularnih predstavništava iznosila je 2.473.082 kuna. U 2013. godini objavljeno je ukupno 22.025 ugovora u ukupnoj vrijednosti od 33.148.035.625 kuna što je za 0,3% manje od ukupne vrijednosti objavljenih ugovora u 2012. godini (33.250.330.011 kuna).

Za potrebe izrade terminskog plana za provedbu postupaka zelene javne nabave do 2020. godine, analiziran je broj i vrijednost ugovora o javnoj nabavi za razdoblje od 2009. do 2013. godine. Ukupan godišnji broj ugovora o javnoj nabavi je varirao od 22.000 do 27.000, dok je prosječan broj ugovora iznosio oko 25.700 za analizirano razdoblje (slika 2.2.). Najveći dio ugovora odnosio se na robu (47%-54%), zatim na usluge (28%-31%) pa na radove (18%-22%). Na slici 2.3. prikazana je vrijednost ugovora o javnoj nabavi po godinama. Prosječna godišnja vrijednost ugovora o javnoj nabavi iznosila je oko 30 milijardi kuna, a najviše 2009. godine oko 37 milijardi kuna. Pri tome dominiraju javni naručitelji s udjelom većim od 66% do 87%, a preostali dio se odnosi na sektorske naručitelje.

25 http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/paper_GPP_product_sheet.pdf

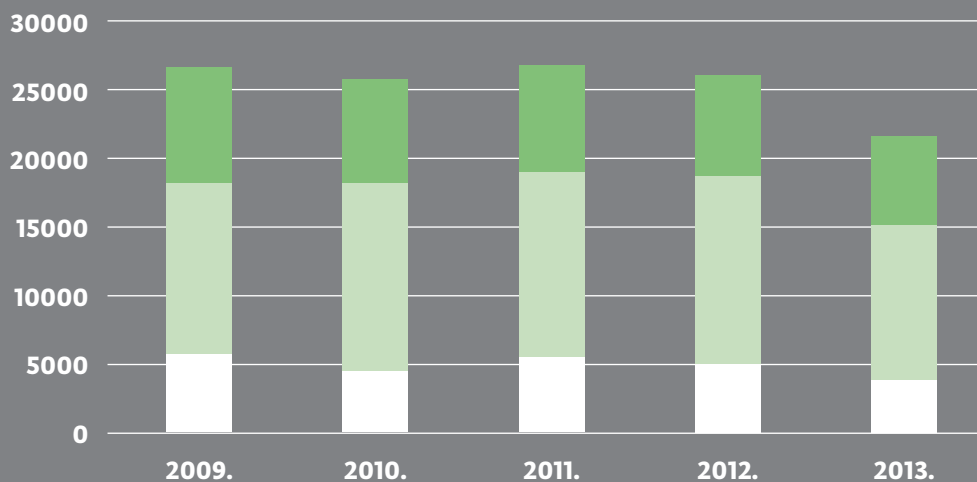
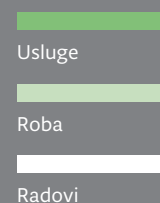
26 http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/office_it_equipment.pdf

27 <http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/transport.pdf>

28 Vremenski raspon od 1. siječnja 2013. godine. Podaci su bili izvedeni 5. prosinca 2014. godine.

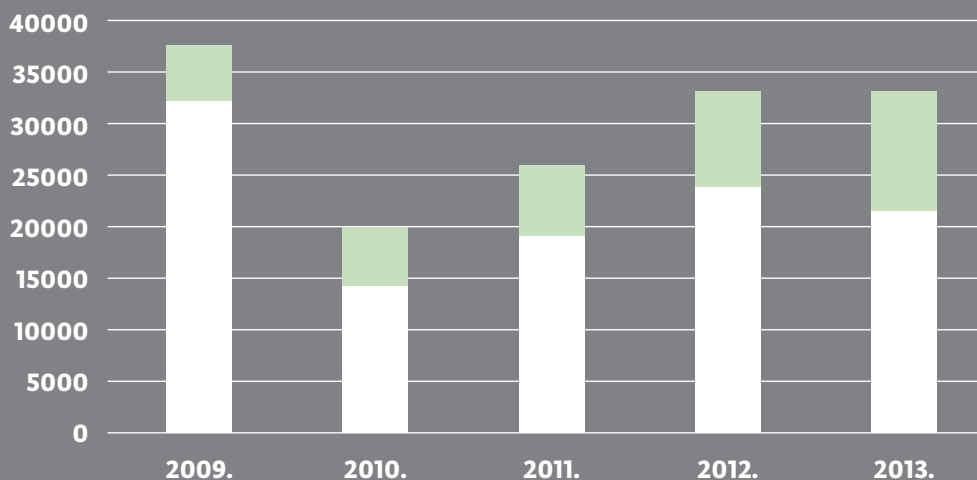
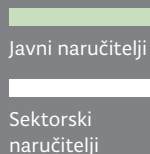
Slika 2.2.

Broj ugovora o javnoj nabavi

Slika 2.3.

Vrijednost ugovora o javnoj nabavi

Tablica 1.

Terminski plan sklapanja ugovora zelene javne nabave do 2020.

Godina	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj zelenih ugovora	1.000	7.000	10.000	11.500	12.250	12.500
Udio zelenih ugovora	4%	28%	40%	46%	49%	50%

Uzimajući u obzir službene statističke podatke, okvirna procjena do 2020. godine je da će prosječni godišnji broj ugovora biti 25.000.²⁹ Sukladno strateškom cilju od najmanje 50% postupaka javne nabave uz primjenu mjerila zelene javne nabave do 2020. godine za Europsku uniju, planirano je da do 2020. godine najmanje 50% ugovora javne nabave u Republici Hrvatskoj bude ugovoreno putem postupka zelene javne nabave. Terminski plan provedenih postupaka zelene javne nabave od 2015. do 2020. godine prikazan je u tablici 2.1.

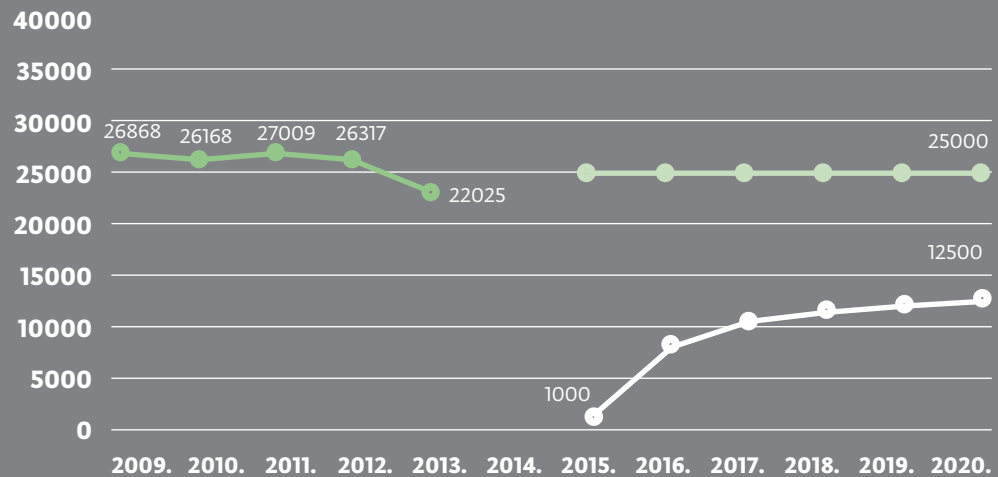
Procijena je da će biti potrebno najmanje šest mjeseci da se definiraju procedure kako bi sustav zelene javne nabave počeo djelovati krajem 2015. godine. Sustav bi se u prvim godinama primjene unaprjeđivao, uz uklanjanje svih potencijalnih proceduralnih problema i prepreka. Sukladno navedenom i ciljevi za 2015. godinu su manje ambiciozni. U 2016. godini se očekuje značajno povećanje udjela zelene javne nabave, dok bi se porast udjela usporio nakon 2017. godine (slika 2.4).

²⁹ Sukladno promjenama u hrvatskoj legislativi za javnu nabavu (npr. povećanje praga bagatelne nabave), referentne brojke do 2020. godine mogu biti podložne promjenama, ali je važno da cilj od 50% provedenih postupaka po mjerilima zelene javne nabave bude ispunjen do 2020. godine.

Slika 2.4.

Terminski plan povećanja udjela ugovora zelene javne nabave

- Obavljeni ugovori o javnoj nabavi
- Ugovori o javnoj nabavi - projekcija
- Ugovori o zelenoj javnoj nabavi - projekcija

Kako bi se pratio ovaj terminski plan potrebno je osigurati praćenje udjela ugovora zelene javne nabave. Stoga je početkom 2015. godine obrazac Obavijesti o sklopljenom ugovoru u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske izmijenjen i nadopunjen na način da od naručitelja traži podatak radi li se o ugovoru o zelenoj javnoj nabavi.³⁰

Statistički rezultati koji će se dobiti kroz taj obrazac moći će se usporediti s vrijednostima postavljenim u terminskom planu. U slučaju manje zastupljenosti sklopljenih ugovora zelene javne nabave od planiranih, pokrenut će se daljnje inicijative u smislu promidžbe zelene javne nabave, izobrazbe djelatnika zaduženih za provođenje postupka javne nabave te potencijalnog uvođenja zakonskih odredbi o implementaciji zelene javne nabave u određenim tijelima javne uprave. Više o mogućim pokazateljima i praćenju rezultata nalazi se u Poglavlju 4. ovoga dokumenta.

30 <https://eojn.nn.hr/Oglasnik/> - Elektronički oglasnik javne nabave Republike Hrvatske

3

MJERE I AKTIVNOSTI ZA OZELENJAVANJE JAVNE NABAVE

3.1. Razrada mjera i aktivnosti za prvo trogodišnje razdoblje (2015. - 2017. godine)

U razdoblju od 2015. do 2017. godine, naglasak će biti na integriranju osnovnih mjerila ZeJN u postupke javne nabave, pogotovo u postupke nabave onih proizvoda koji su u ovom NAP ZeJN definirani kao prioritetne skupine: papir za ispis i kopiranje, motorna vozila, električna energija, usluge čišćenja, telekomunikacijske usluge i usluge mobilne telefonije zajedno s uređajima, uredska i informatička oprema.

U svrhu postizanja tog cilja potrebno je provesti izobrazbu provoditelja postupaka javne nabave i pokrenuti raznovrsne promidžbene mjere kako bi se svi dionici u društvu informirali o tome što je ZeJN i koje su prednosti za javne i sektorske naručitelje u smislu zaštite okoliša i smanjenja troškova poslovanja. Promidžba se može odvijati kroz tri faze:

I. promocijska faza

Pravilnikom o izobrazbi u području javne nabave („Narodne novine“, br. 06/12. i 125/14.; u daljnjem tekstu Pravilnik) propisano je na koji način se priprema i provodi izobrazba u području javne nabave te koje je uvjete potrebno zadovoljiti za izdavanje i obnavljanje certifikata u području javne nabave. Specijalistički program izobrazbe u području javne nabave sastoji se od Programa izobrazbe i ispita temeljem kojeg se stječe certifikat u području javne nabave na rok od tri godine. Za obnavljanje navedenog certifikata potrebno je u tri godine pohađati 32 sata redovitog usavršavanja kroz odobrene programe usavršavanja. Pravilnikom je također propisano da je jedna od obveznih tema u nastavnom programu Programa izobrazbe „Održiva javna nabava“, koja uključuje informacije o zelenoj javnoj nabavi. Stoga je prijedlog da se uvedu dodatne mjere kako bi se u nastavni program uveli primjeri zelene javne nabave i dale informacije o mjerilima iz NAP ZeJN u primjerenosti. Također, treba potaknuti nositelje programa izobrazbe da osmisle novi program redovitog usavršavanja (potrebno za obavljanje certifikata) na temu ZeJN.

Neposredno po usvajanju NAP ZeJN potrebno je započeti s promidžbenim mjerama o ZeJN te je neophodno uspostaviti podstranicu na internetskoj stranici MZOIP-a ili uspostaviti zasebnu stranicu (portal). Stranica treba sadržavati najbitnije informacije o ZeJN-i, o mjerilima za ZeJN, primjerima dobre prakse, informacije o eko-oznakama, vodičima, promidžbenim materijalima, o alatu LCC i drugo. Također, na internetskim stranicama drugih tijela u sustavu javne nabave kao i na službenom Portalu javne nabave www.javnanabava.hr treba postaviti „bannere“ i poveznice na tu stranicu o ZeJN kako bi se povećala vidljivost.

Javni sektor kao nositelj politike ZeJN mora biti primjer nabave proizvoda i usluga koji su energetske učinkoviti, ekološki prihvatljivi i dugoročno gledano čak i cjenovno konkurentni (gledajući ukupan vijek trajanja proizvoda). S obzirom da na tržištu postoji čitav niz zelenih proizvoda i usluga vrlo je bitno potaknuti potražnju za istima intenzivnom promocijom zelene javne nabave, jer će povećana potražnja voditi i ka većoj ponudi zelenih proizvoda i usluga.

II. promocijska faza

Nakon prve promocijske faze glavnih dionika u procesu javne nabave potrebno je krenuti s osvješćivanjem šire javnosti kako bi se gospodarski subjekti koji se javljaju na postupke javne nabave potaknuli na ponudu zelenih, ekološki prihvatljivih proizvoda, radova i usluga. Komunikacija bi trebala ići putem klasične oglašivačke kampanje u svim masovnim medijima (televizija, radio, dnevne novine, časopisi, internetski portali).

III. promocijska faza

Kroz određeno vremensko razdoblje primjene ZeJN-a pojaviti će se primjeri dobre prakse koje je potrebno dodatno istaknuti u javnosti kako bi čitavo društvo dobilo uvid u dobrobiti koje proizlaze iz ovoga procesa. Predlaže se snimanje kratkih video materijala dobrih primjera i njihovo postavljanje na internetsku stranicu o ZeJN-a, komuniciranje putem medija i ostalih internetskih portala.

Javni sektor kao nositelj politike ZeJN mora biti primjer nabave proizvoda i usluga koji su energetske učinkoviti, ekološki prihvatljivi i dugoročno gledano čak i cjenovno konkurentni (gledajući ukupan vijek trajanja proizvoda).

Financiranje mjera i aktivnosti

U Tablici 3.1. navedene su mjere i aktivnosti koje će se provoditi u svrhu poticanja prakse uvođenja mjerila zelene javnu nabave u postupke javne nabave kao i u postupke bagatelne nabave. Razdvojene su u četiri osnovne skupine te su za svaku mjeru/aktivnost navedeni nositelji i suradnici, rok za izvršenje, izvori financiranja i pokazatelji provedbe. Od nositelja se očekuje da u suradnji sa suradnicima pokrenu mjere/aktivnosti i da osiguraju dostatna financijska sredstva i administrativne resurse.

Tako će MZOIP za provedbu mjera i aktivnosti za koje je nadležan osigurati sredstva u državnom proračunu u iznosu od 6.000 kn za 2016. godinu i 6.000 kn za 2017. godinu (iznosi su s PDV-om).

FZOEU će također financirati mjere i aktivnosti iz Tablice 3.1. u ukupnom iznosu od 375.000 kn u 2016. godini i 175.000 kn u 2017. godini (iznosi su s PDV-om). Naime, FZOEU će osigurati sredstva za provođenje mjera i aktivnosti zelene javne nabave sukladno Zakonu o energetske učinkovitosti i III. NAPEnU koji u mjeri P.5. govori o provedbi mjera zelene javne nabave.

U provedbi NAP ZeJN posebnu ulogu ima Povjerenstvo za zelenu javnu nabavu, koje će biti uključeno u praćenje i ocjenjivanje provedbe NAP ZeJN te u izradi NAP ZeJN za drugo trogodišnje razdoblje od 2018. – 2020. godine (dalje u tekstu: Povjerenstvo).

Tablica 3.1.

Mjere i aktivnosti za zelenu javnu nabavu

Mjera / Aktivnost	Nositelj / suradnici	Rok	Izvor financiranja	Pokazatelj
Mjera: Izobrazba				
1. U okviru Programa izobrazbe u području javne nabave davati informacije o mjerilima ZeJN iz NAP-a, o primjerima ZeJN i mogućnostima dodatne izobrazbe	MINGO / ovlašteni nositelji programa izobrazbe u području javne nabave	Trajno	Nema posebnog financiranja	Programi izobrazbe sadrže informacije o ZeJN
2. Izobrazba stručnih osoba koje izvode nastavni program izobrazbe iz područja javne nabave o mjerilima ZeJN putem posebnog projekta	MZOIP / MINGO	2016.	FZOEU, 50.000 kn (100% opravdanih troškova)	Broj provedenih radionica izobrazbe i broj ovlaštenih nositelja programa izobrazbe u području javne nabave koji su prošli izobrazbu
3. Izrada Programa usavršavanja o ZeJN za provoditelje postupka javne nabave putem posebnog projekta	MZOIP / MINGO	2016.	FZOEU, 100.000 kn (100% opravdanih troškova)	Izrađeni Programi usavršavanja o ZeJN
4. Prilagodba Programa usavršavanja o ZeJN za e - učenje putem webinaru putem posebnog projekta	MZOIP	2016.	FZOEU, 75.000 kn (100% opravdanih troškova)	Izrađen webinar i stavljen u funkciju
Mjera: Uključivanje mjerila ZeJN				
5. Uključivanje mjerila ZeJN u postupke koje provodi DUSJN	DUSJN	Trajno	Nema posebnog financiranja	Izvešće DUSJN
6. Uključivanje mjerila ZeJN u postupke koje provode obveznici javne nabave	Obveznici javne nabave	Trajno	Nema posebnog financiranja	Analiza godišnjeg statističkog izvješća

Mjera / Aktivnost	Nositelj / suradnici	Rok	Izvor financiranja	Pokazatelj
7. Uključivanja zelenih mjerila u postupke bagatelne nabave te u postupke nabave koji ne podliježu primjeni Zakona o javnoj nabavi	Obveznici javne nabave, privatni sektor	Trajno	Nema posebnog financiranja	Ispunjenost anketnog upitnika o uključenosti mjerila ZeJN u postupke bagatelne nabave
8. Analiza mogućnosti jačanja regulatornog okvira za uvođenje mjerila ZeJN u postupke javne i bagatelne nabave	MZOIP / Povjerenstvo	2015. – 2016.	Nema posebnog financiranja	Izrađena analiza s prijedlozima
9. Uspostava politike ZeJN na regionalnoj i lokalnoj razini na način da se u strateške dokumente gradova, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave uvedu mjere za primicanje ZeJN	Gradovi, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	Trajno	Nema posebnog financiranja	Udio jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i gradova koji u strateškim dokumentima imaju mjere za promicanje ZeJN
Mjera: Promidžba ZeJN				
10. Komunikacija o NAP ZeJN	MZOIP	2015. – 2016.	Nema posebnog financiranja	NAP ZeJN distribuiran relevantnim tijelima
11. Na internetske stranice drugih tijela u sustavu javne nabave postaviti bannere i veze na portal za ZeJN	MZOIP / MINGO, DUSJN	2015. – 2016.	Nema posebnog financiranja	Informacija o portalu o ZeJN je trajno vidljiva na relevantnim internetskim stranicama drugih tijela
12. Izrada internetskog portala za ZeJN, koja sadrži osnovne informacije o ZeJN, mjerilima ZeJN, mrežnu aplikaciju za provjeru eko-oznaka, promidžbene materijale i dr., putem posebnog projekta	MZOIP	2016.	FZOEU, 75.000 kn (100% opravdanih troškova)	Uspostavljen portal o ZeJN
13. Promidžba ZeJN u Republici Hrvatskoj putem lokalnih i nacionalnih medija prema javnosti, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, tijelima javne uprave, javnim ustanovama, privatnom sektoru i dr.	MZOIP / obveznici javne nabave	2015. – 2017.	MZOIP, 6.000 kn u 2016. i 2017. godini (20% opravdanih troškova) i FZOEU, 25.000 kn u 2016. i 2017. godini (80% opravdanih troškova)	Broj objava informacija u elektroničkim i dr. medijima
14. Izrada informativnih materijala s analizom primjera dobre prakse u elektroničkom obliku, njihovo postavljanje na portal ZeJN i razdioba putem drugih medija putem posebnog projekta	MZOIP / DUSJN, Povjerenstvo	2016.	FZOEU, 50.000 kn (100% opravdanih troškova)	Izrađen informativni materijali s analizom primjera dobre prakse u Republici Hrvatskoj
Mjera: Provedba ZeJN				
15. Utvrđivanje načina praćenja provedbe NAP ZeJN-a	Povjerenstvo	2015.	Nema posebnog financiranja	Usvojena metodologija

Mjera / Aktivnost	Nositelj / suradnici	Rok	Izvor financiranja	Pokazatelj
16. Odabir i prilagodba postojećeg alata za izračun životnih troškova proizvoda (LCC)	MZOIP	2016.	Nema posebnog financiranja	Alat LCC dostupan na hrvatskom jeziku na portalu o ZeJN
17. Analiza provedbe NAP ZeJN i izrada NAP ZeJN za drugo trogodišnje razdoblje 2018. – 2020. godini putem posebnog projekta	MZOIP / Povjerenstvo	2017.	FZOEU, 150.000 kn (100% opravdanih troškova)	Izrađen prijedlog NAP ZeJN

3.2. Program usavršavanja provoditelja postupaka javne nabave o ZeJN

U svrhu razvijanja kapaciteta neposrednih provoditelja postupaka javne nabave potrebno je osmisliti Program usavršavanja na temu kako koristiti mjerila ZeJN i kako ih se može integrirati u redovite postupke javne nabave kroz izradu dokumentacije za nadmetanje. Cilj je da obveznici primjene ZJN i izravni provoditelji postupaka prođu dodatno usavršavanje o ZeJN. Usavršavanju mogu pristupiti samo one osobe koje posjeduju važeći certifikat u području javne nabave. Usavršavanje trebaju proći i stručne osobe koje izvode nastavni program izobrazbe iz područja javne nabave (primjerice treneri) kako bi unaprijedili svoje znanje i kako bi na što kvalitetniji način prenijeli to znanje polaznicima Programa izobrazbe u području javne nabave i polaznicima Programa usavršavanja. Usavršavanje bi trebale proći posebice one stručne osobe koje izvode teme iz nastavnog programa kao što su: Dokumentacija za nadmetanje – s prikazom na praktičnim primjerima (Oblik i sadržaj, Tehničke specifikacije, Kriteriji za odabir ponude) te Održiva javna nabava (opće upravljanje nabavom, ustrojstvo javne nabave kod naručitelja, zelena nabava).

Program usavršavanja se može provoditi putem radionica koje će uključivati teoriju i vježbe (primjeri dobre prakse). Dodatno se može izraditi i webinar za e-učenje. Prije toga potrebno je izraditi sadržaj Programa usavršavanja koji treba biti odobren od tijela nadležnog za sustav javne nabave sukladno Pravilniku. U Tablici 3.2. nalazi se prijedlog sadržaja Programa usavršavanja.

Tablica 3.2.

Prijedlog sadržaja Programa usavršavanja na temu ZeJN

SADRŽAJ PROGRAMA
Uvod u zelenu javnu nabavu
Istraživanje tržišta
Rizici u zelenoj javnoj nabavi
Zelena dokumentacija za nadmetanje i specifikacija „zelenog“ predmeta nabave
Eko-oznake u javnoj nabavi
Zelena mjerila za odabir najpovoljnijeg ponuditelja
Izračun životnog troška proizvoda i usluga
Ugovor o javnoj nabavi i praćenje njegova izvršenja
Praktični primjeri i vježbe
Politika Europske komisije o ZeJN i EU mjerila ZeJN

3.3. Razrada mjera za drugo trogodišnje razdoblje (2018. - 2020. godine)

Ukoliko se uspješno provedu mjere u prvom trogodišnjem razdoblju, za očekivati je da će se u drugom razdoblju, nakon provedene izobrazbe, povećati broj provedenih postupaka zelene javne nabave. Predviđa se da će uz primjenu osnovnih mjerila i uz definiciju prioriteta broj provedenih zelenih postupaka javne nabave biti veći od 11.000 u 2018. godini (od predviđenih 25.000).

Uz prioritetne skupine iz prvog NAP ZeJN, koje čine **papir za ispis i kopiranje, motorna vozila, uredska i informatička oprema, električna energija, telekomunikacijske usluge i usluge mobilne telefonije s uređajima i usluge čišćenja**, predlaže se da se u drugom trogodišnjem razdoblju uključe određene skupine proizvoda koje imaju potencijal za ozelenjavanje poput namještaja, prehrambenih proizvoda i zgradarstvo.

U drugom trogodišnjem razdoblju (2018. - 2020. godine), naglasak treba biti na implementaciji sveobuhvatnih mjerila za prioritetne skupine iz ovoga NAP ZeJN, te se trebaju uvesti nove skupine proizvoda koje imaju značajnu i važnu zastupljenost u broju provedenih postupaka javne nabave u Republici Hrvatskoj.

Stoga je preporuka da se u Nacionalni akcijski plan za drugo trogodišnje razdoblje (2018. – 2020. godine) uključe osnovna i sveobuhvatna mjerila za uredski namještaj, prehrambene proizvode i zgradarstvo.

4

POKAZATELJI PROVEDBE I PRAĆENJE REZULTATA

Kako bi se dobio uvid u stanje primjene mjerila zelene javne nabave i napredak u dosezanju cilja od 50% provedenih postupka prema mjerilima ZeJN-e u ukupnom broju postupaka javne nabave, potrebno je provoditi analizu provedbe NAP ZeJN.

Na razini Europske unije do sada je izvršeno nekoliko snimaka stanja provedbe zelene javne nabave, kojima je prikazano u kolikom su opsegu zelena mjerila prihvaćena u javnoj nabavi, kolika je financijska vrijednost ugovorenih roba, radova i usluga, koje kategorije se najčešće nabavljaju provedbom postupaka zelene javne nabave, organizacijska pripadnost i struktura naručitelja i sl.

Najznačajnija istraživanja i analize provedene u EU su sljedeće:

- Zbirka statističkih podataka zelene javne nabave u Europskoj uniji (Price water house Coopers, Significant, Ecofys; 2009.)
- Procjena i usporedba nacionalnih zelenih i održivih mjerila javne nabave i pripadajući potporni okviri (AEA; 2010.)
- Strateška upotreba javne nabave u Europi (Adelphi, Belmont, PPRC; 2011.)
- Razina prihvaćanja zelene javne nabave u EU 27 (Centre for European Policy Studies, College of Europe; 2012.)

„**Zbirka statističkih podataka zelene javne nabave u Europskoj uniji**“ definira četiri osnovna pokazatelja za praćenje provedbe i rezultata uvođenja zelene javne nabave koje koristi Europska komisija, a kriteriji su prihvaćeni i u kasnijim analizama. Isto istraživanje daje i metodologiju za anketno ispitivanje obveznika provedbe javne nabave kako bi se prikupili željeni podaci.

Studija „**Razina prihvaćanja zelene javne nabave u EU 27**“ je važna zato što proširuje obuhvat anketiranih zemalja na sve zemlje članice EU te unapređuje metodologiju prikupljanja podataka o provedenim postupcima javne nabave i sklopljenim ugovorima.

Oba istraživanja su koristila metode anketnih istraživanja za prikupljanje podataka.

Za potrebe praćenja provedbe ovoga NAP ZeJN preporuča se korištenje i izračun iz skupa pokazatelja koji su korišteni u navedenim istraživanjima kako bi u budućnosti rezultati analiza u Republici Hrvatskoj bili usporedivi s onima iz Europske unije. Objašnjenje i izračun pojedinih pokazatelja prikazan je u nastavku, a detalji izračuna i metodologija mogu se pronaći u „**Zbirka statističkih podataka zelene javne nabave u Europskoj uniji**“.

S obzirom na količinu potrebnih podataka i obuhvat analize za izračun pojedinih pokazatelja u prvoj fazi primjene NAP ZeJN preporuča se korištenje Pokazatelja 1 i Pokazatelja 2, dok se u drugoj fazi mogu razviti dodatni specifični pokazatelji, odnosno uključiti i Pokazatelj 3 i Pokazatelj 4.

4.1. Pokazatelj 1

Pokazatelj 1 odnosi se na udio novčane vrijednosti sklopljenih ugovora zelene javne nabave u ukupnoj vrijednosti svih sklopljenih ugovora javne nabave. Prilikom izračuna ovoga pokazatelja razlikuju se ugovori sklopljeni korištenjem osnovnih i sveobuhvatnih mjerila.

$$\text{Pokazatelj 1} = \frac{\text{vrijednost ugovora prema mjerilima ZeJN}}{\text{ukupna vrijednost (analiziranih) ugovora}}$$

Za iskazivanje udjela osnovnih i sveobuhvatnih mjerila koristi se malo modificirani pokazatelj.

$$\text{Pokazatelj 1.1.} = \frac{\text{vrijednost ugovora prema osnovnim mjerilima ZeJN}}{\text{ukupna vrijednost (analiziranih) ugovora}}$$

$$\text{Pokazatelj 1.2.} = \frac{\text{vrijednost ugovora prema sveobuhvatnim mjerilima ZeJN}}{\text{ukupna vrijednost (analiziranih) ugovora}}$$

4.2. Pokazatelj 2

Pokazatelj 2 odnosi se na udio broja ugovora zelene javne nabave u ukupnom broju svih sklopljenih ugovora javne nabave.

$$\text{Pokazatelj 2} = \frac{\text{broj ugovora prema mjerilima ZeJN}}{\text{ukupan broj (analiziranih) ugovora}}$$

Za iskazivanje udjela osnovnih i sveobuhvatnih mjerila koristi se modificirani pokazatelj.

$$\text{Pokazatelj 2.1.} = \frac{\text{broj ugovora prema osnovnim mjerilima ZeJN}}{\text{ukupan broj (analiziranih) ugovora}}$$

$$\text{Pokazatelj 2.2.} = \frac{\text{broj ugovora prema sveobuhvatnim mjerilima ZeJN}}{\text{ukupan broj (analiziranih) ugovora}}$$

4.3. Pokazatelj 3

Pokazatelj 3 ovdje je opisan kako bi se dao potpun pregled pokazatelja korištenih na razini EU.

Za mjerenje utjecaja zelene javne nabave na smanjenje emisija CO₂, definiran je pokazatelj utjecaja zelene javne nabave na smanjenje CO₂.

Za izračun Pokazatelja 3 potrebno je pripremiti sljedeće ulazne parametre:

- A.** udio ZeJN-a u ukupnom broju ugovora javne nabave (Pokazatelj 1) za promatranu skupinu proizvoda
- B.** omjer cijene pojedinačnog proizvoda koji zadovoljava mjerila ZeJN-a i proizvoda koji ne zadovoljava ta mjerila
- C.** omjer emisija CO₂ proizvoda koji zadovoljavaju mjerila ZeJN i proizvoda koji ne zadovoljavaju ta mjerila.

U prvom koraku računa se relativan udio broja "zelenih" proizvoda u ukupnom broju proizvoda, u drugom koraku računa se relativan udio emisija CO₂ u ukupnim emisijama ako se primjene mjerila ZeJN-a, u trećem koraku relativan udio emisija CO₂ u ukupnim emisijama bez primjene mjerila ZeJN-a, a u posljednjem koraku se zbraja njihov doprinos i dobiva rezultat za Pokazatelj 3.

4.4. Pokazatelj 4

Pokazatelj 4 ovdje je opisan kako bi se dao potpun pregled pokazatelja korištenih na razini EU.

Financijski utjecaj ZeJN se računa također u četiri koraka, pri čemu se kao rezultat prikazuje relativan doprinos (postotni iznos) zelene javne nabave na cijenu ugovorenih usluga. Važno je napomenuti da se prilikom izračuna ovoga pokazatelja koristi pristup LCC (Life Cycle Cost), odnosno u obzir se uzimaju troškovi koji nastaju u cijelom životnom vijeku proizvoda.

Kod analize troška korištenja proizvoda u cijelom njegovom životnom vijeku razmatraju se sljedeći troškovi:

1. Nabava (trošak samog proizvoda te ugradnja odnosno postavljanja)
2. Operativni troškovi (troškovi samog korištenja)
3. Troškovi odlaganja.

Za izračun Pokazatelja 4 potrebno je pripremiti i izračunati sljedeće ulazne parametre:

- A.** troškovnu strukturu proizvoda
- B.** omjere troškova zelenih i ne-zelenih proizvoda
- C.** udio ZeJN-a u ukupnom broju ugovora javne nabave (Pokazatelj 1) za promatranu skupinu proizvoda.

4.5. Prikupljanje podataka

Kako bi se izračunali pojedini pokazatelji potrebno je osigurati veliku količinu informacija o postupcima javne nabave. Jedna od mogućih metoda za prikupljanje podatka je anketno istraživanje u kojem se sve obveznike primjene ZJN kontaktira s prilagođenim upitnicima i na taj način se prikupe svi potrebni podaci.

Anketno istraživanje može se provoditi godišnjom dinamikom, pri čemu je potrebno mobilizirati značajna sredstva za distribuciju anketa. Anketni uzorak mora biti statistički vjerodostojan, a prikupljene podatke je potrebno metodološki obraditi i zatim prikazati rezultate.

Drugi mogući način prikupljanja podatka je prilikom objave Obavijesti o sklopljenom ugovoru. Obrazac Obavijesti je početkom 2015. godine izmijenjen i nadopunjen na način da od naručitelja traži podatak radi li se o ugovoru o zelenoj javnoj nabavi.

Treća mogućnost prikupljanja podataka za potrebe statističke obrade zelene javne nabave je prilikom godišnjeg sastavljanja i dostavljanja izvješća o javnoj nabavi za prethodnu godinu. U tom slučaju se svi potrebni podaci od subjekta mogu tražiti jednom godišnje u elektroničkom obliku, a time bi se obuhvatili i svi sklopljeni ugovori, uključujući i bagatelnu nabavu.

Druge dvije mogućnosti za prikupljanje podataka moguće je primijeniti kroz Elektronički oglasnik javne nabave Republike Hrvatske, čime bi se smanjilo opterećenje prilikom prikupljanja, obrade i normiranja podataka, a pojednostavila bi se i kasnija analiza.

Opširno opisani elementi koji su potrebni za praćenje i izračun pokazatelja provedbe zelene javne nabave mogu se naći u „Razina prihvaćanja zelene javne nabave u EU 27“.

Prilikom prikupljanja podataka također je potrebno od obveznika primjene ZJN-a prikupiti informacije o preprekama i iskustvima u provođenju preporučenih mjera, što može biti korisna informacija za daljnji rad na sustavu ZeJN.

DODATAK 1.

Osvrt na važeće propise, strateške i planske dokumente vezane za ZeJN Europske Unije i Republike Hrvatske

*Obveznici primjene
Zakona o javnoj
nabavi omogućit
će postizanje
veće energetske
učinkovitosti
provedbom sustava
javne nabave za
projekte energetske
učinkovitosti na
transparentan način.*

Zakon o javnoj nabavi (ZJN) („Narodne novine“, br. 90/11., 83/13., 143/13. i 13/14.)

ZJN uređuje postupke sklapanja ugovora o javnoj nabavi i okvirnih sporazuma radi nabave roba, radova i usluga, pravnu zaštitu u vezi s tim postupcima i nadležnost središnjeg tijela državne uprave za sustav javne nabave. U ZJN su propisane procedure koje naručitelji moraju poštivati pri provedbi postupaka za nabavu roba, radova i usluga.

Zakon o energetske učinkovitosti („Narodne novine“, broj 127/14.)

Zakon o energetske učinkovitosti kojim se prenose odredbe Direktive 2012/27/EU Europskog parlamenta i vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ (Tekst značajan za EGP) (SL L 315, 14. 11. 2012.) uređuje: područje učinkovitog korištenja energije, donošenje planova za poboljšanje energetske učinkovitosti na lokalnoj, područnoj (regionalnoj) i nacionalnoj razini, mjere energetske učinkovitosti te njihovo provođenje, obveze energetske učinkovitosti, obveze regulatornog tijela za energetiku, operatora prijenosnog sustava, operatora distribucijskog sustava i operatora tržišta energije u svezi s prijenosom, odnosno transportom i distribucijom energije, obveze distributera energije, opskrbljivača energije i/ili vode, a posebice djelatnost energetske usluge, utvrđivanje ušteda energije te prava potrošača u primjeni mjera energetske učinkovitosti.

Kod provođenja postupka javne nabave za proizvode povezane s energijom, javni naručitelj je dužan koristiti kriterije za odabir ponude i tehničke specifikacije vezane uz povećanje energetske učinkovitosti u mjeri u kojoj je to u skladu s troškovnom učinkovitošću, gospodarskom izvedivošću, širom održivošću, tehničkom prikladnošću i dovoljnom razinom tržišnog natjecanja. Zahtjevi energetske učinkovitosti proizvoda povezanih s energijom u postupcima javne nabave propisani su Pravilnikom o zahtjevima energetske učinkovitosti proizvoda povezanih s energijom u postupcima javne nabave („Narodne novine“, broj 70/15.).

Način ugovaranja energetske usluge za javni sektor, obveze pružatelja i naručitelja energetske usluge, detaljniji sadržaj ugovora te proračunsko praćenje energetske usluge za naručitelja iz javnog sektora, propisuje uredbom Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog ministarstva nadležnog za poslove graditeljstva.

Zakon o promicanju čistih i energetske učinkovitih vozila u cestovnom prijevozu („Narodne novine“, broj 127/13.)

Zakon o promicanju čistih i energetske učinkovitih vozila u cestovnom prijevozu propisuje mjere za promicanje uporabe čistih i energetske učinkovitih vozila u cestovnom prijevozu, radi poticanja tržišta čistih i energetske učinkovitih vozila i zaštite okoliša, klime i energetike.

Naručitelji su u postupku javne nabave dužni pri kupnji vozila kojima se obavlja cestovni prijevoz uzimati u obzir energetske učinke i utjecaj na okoliš tijekom razdoblja korištenja vozila, uključujući potrošnju energije te emisije ugljikovog dioksida (CO₂) i određenih onečišćivača.

Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 30/09.)

Strategija održivog razvitka sadrži temeljna načela i mjerila za određivanje ciljeva i prioriteta u promišljanju dugoročne preobrazbe prema održivom razvoju Republike Hrvatske. Imajući to u vidu Strategija postavlja osnovne ciljeve i mjere održivog razvitka gospodarstva, socijalnog razvitka i zaštite okoliša te identificira ključne izazove u njihovu ostvarivanju. U poglavlju održiva proizvodnja i potrošnja navodi se mjera uvođenja održivosti u javnoj nabavi u svrhu poticanja okolišno prihvatljivog ponašanja i odabira proizvoda s obzirom na: najbolju vrijednost za određeni iznos, aspekte okoliša tijekom cijelog životnog vijeka proizvoda i socijalne aspekte. U Strategiji su navedene institucije uključene u njezinu provedbu, način provedbe, odgovornost za provedbu te način praćenja provedbe.

Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 130/09.)

Strategija energetskog razvoja u okviru dokumenta Strateški okvir za razvoj od 2006. do 2013. godine, ima za svrhu:

- definirati razvoj energetskog sektora Republike Hrvatske za razdoblje do 2020. godine

dok za ciljeve ima:

- izgradnju održivog energetskog sustava Republike Hrvatske u neizvjesnim uvjetima globalnog tržišta energije i uz oskudne domaće energetske resurse.

Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske slijedi tri temeljna energetska cilja:

- sigurnost opskrbe energijom
- konkurentnost energetskog sustava
- održivost energetskog razvoja.

Obveznici primjene Zakona o javnoj nabavi omogućit će postizanje veće energetske učinkovitosti provedbom sustava javne nabave za projekte energetske učinkovitosti na transparentan način. To je najjednostavnije ostvariti izradom primjera standardnih ugovora za pojedine vrste nabave, izradom detaljnih uputa za procjenu ušteda kod različitih projekata energetske učinkovitosti, razradom sustava mjerenja te redovnim obavljanjem nadzora nad ostvarenim uštedama.

III. Nacionalni akcijski plan energetske učinkovitosti Republike Hrvatske

III. Nacionalni akcijski plan energetske učinkovitosti Republike Hrvatske predstavlja sveobuhvatni provedbeni dokument politike energetske učinkovitosti za trogodišnje razdoblje (2014. - 2016. godine), a ujedno sadrži i izvješće s detaljnim prikazom aktivnosti provedenih u prethodnom razdoblju s ocjenom ostvarenih ušteda energije u odnosu na ciljeve postavljene u II. Nacionalnom akcijskom planu energetske učinkovitosti Republike Hrvatske do kraja 2013. godine.

Prema III. Nacionalnom akcijskom planu potrebno je intenzivirati aktivnosti kojima će se osigurati pravna i tehnička znanja i vještine javnih naručitelja za uključivanje i vrednovanje zahtjeva za energetskom učinkovitosti u postupcima javne nabave primjenom kriterija ekonomski najpovoljnije ponude.

U III. Nacionalnom akcijskom planu je navedeno da se planira izrada nacionalnog akcijskog plana za zelenu javnu nabavu, koji će identificirati ključne dionike i mjere koje se trebaju poduzeti na nacionalnoj i lokalnoj razini, kako bi se kriteriji ZeJN-a što bolje integrirali u postupak javne nabave. Preporuča se korištenje mjerila zelene javne nabave koje je izradila Europska komisija, a koja obuhvaćaju i pokazatelj energetske učinkovitosti.

Smjernice br. 1. Kriteriji za odabir ponude

Smjernice br. 1 Kriteriji za odabir ponude, koje je MINGO objavilo na Portalu javne nabave su neobvezujuće upute namijenjene naručiteljima kako bi im se olakšala primjena kriterija ekonomske najpovoljnije ponude u praksi, a sve s ciljem povećanja korištenja ovoga kriterija u postupcima javne nabave u Republici Hrvatskoj. U Smjernicama je navedeno da se pojmom „ekološke osobine“ podrazumijeva količina okolišnih i ekoloških učinaka proizvodnje i upotrebe predmeta nabave tijekom trajanja ugovora, odnosno tijekom životnog vijeka proizvoda. Te osobine mogu biti vezane za onečišće-

*Strategija Europa
2020 počiva
na dva temelja:
tematskom pristupu
sastavljenom
od prioriteta i
glavnih ciljeva te
izvještavanju država
članica koje će im
pomoći da razviju
svoje strategije za
povratak na održiv
rast i javne financije.*

nje zraka, potrošnju energije, proizvodnju materijala, ambalažni materijal, sredstva za pranje i čišćenje itd. Naručitelji mogu definirati ove zahtjeve kao obvezne u tehničkim specifikacijama, a uz njih mogu odabrati da im ekološke osobine budu parametar za odabir ponuda kao i kriterij tehničke prednosti, pod uvjetom da su te ekološke osobine jasno definirane i da nisu diskriminirajuće.

Zakonodavni okvir za javnu nabavu i energetska učinkovitost u Europskoj uniji čine:

Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ (Tekst značajan za EGP) (SL L 094, 28. 3. 2014.)

Direktiva određuje pravila o postupcima nabave koju provode javni naručitelji, a vezana je uz javne ugovore te projektne natječajne čija procijenjena vrijednost nije manja od 5.186.000 eura za ugovore o javnim radovima; (b) 134.000 eura za ugovore o javnoj nabavi robe ili usluga koje su dodijelila tijela središnje državne uprave te za projektne natječajne koje su ta tijela organizirala; ako su ugovore o javnoj nabavi robe dodijelili javni naručitelji koji djeluju u području obrane, taj prag primjenjuje se samo na ugovore koji se odnose na proizvode obuhvaćene Prilogom III.; (c) 207.000 eura za ugovore o javnoj nabavi robe ili usluga koje su dodijelili decentralizirani javni naručitelji te projektne natječajne koje su ti naručitelji organizirali; taj prag također se primjenjuje na ugovore o javnoj nabavi robe koje su dodijelila tijela središnje državne uprave koja djeluju u području obrane, ako ti ugovori obuhvaćaju proizvode koji nisu obuhvaćeni Prilogom III.; (d) 750.000 eura za ugovore o javnim uslugama za društvene ili druge posebne usluge navedene u Prilogu XIV.

Sukladno prijelaznim i završnim odredbama Direktive 2014/24/EU, države članice moraju uskladiti svoje zakonodavstvo s Direktivom do 18. travnja 2016. godine. Do tog trenutka na snazi je Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća 2004/18/EZ od 31. ožujka 2004. o usklađivanju postupaka za sklapanje ugovora o javnim radovima, ugovora o javnoj nabavi robe te ugovora o javnim uslugama (SL L 134, 31. 3. 2004.).

Direktiva 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ (Tekst značajan za EGP) (SL L 094, 28. 3. 2014.)

Ovom se Direktivom utvrđuju pravila o postupcima nabave koju provode naručitelji, a vezana je uz ugovore te projektne natječajne čija procijenjena vrijednost nije manja od 414.000 eura za ugovore o robi i uslugama te za projektne natječajne; (b) 5.186.000 eura za ugovore o radovima; (c) 1.000.000 eura za ugovore o uslugama za društvene i druge posebne usluge navedene u Prilogu XVII.

Nabava u smislu ove Direktive podrazumijeva kupnju, putem ugovora o nabavi robe, radovima ili uslugama radova, robe ili usluga koje nabavlja jedan ili više naručitelja od gospodarskih subjekata koje su ti naručitelji odabrali, pod uvjetom da su radovi, roba ili usluge namijenjene obavljanju neke od djelatnosti: plin i toplinska energija, električna energija, voda, usluge prijevoza, luke i zračne luke, poštanske usluge, vađenje nafte i plina te traženje ili vađenje ugljena ili drugih krutih goriva.

Uredba (EZ) br. 106/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. siječnja 2008. o programu Zajednice za označivanje energetske učinkovitosti za uredsku opremu (SL L 039, 13. 2. 2008.)

Ovom se Uredbom utvrđuju mjere za program Zajednice za označivanje energetske učinkovitosti uredske opreme.

Direktiva 2014/94/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva (Tekst značajan za EGP) (SL L 307, 28. 10. 2014.)

Direktiva određuje zajednički okvir za uvođenje alternativnih goriva u promet radi dugoročnog nadomještanja naftnih goriva i smanjenja onečišćenja okoliša fosilnim gorivima. Direktiva propisuje osnovne standarde, tehničke specifikacije infrastrukture i zahtjeve za informiranje korisnika te se nadovezuje na već postojeće planove za čistiji

promet i zajedno s njima čini kompatibilnu cjelinu. Prenošnje Direktive u hrvatsko zakonodavstvo bit će izvršeno u skladu s Nacionalnim okvirom politike za uspostavu infrastrukture za alternativna goriva, strateškim dokumentom koji je u pripremi, a čije usvajanje je predviđeno za ožujak 2016. godine.

7. Akcijski program EU-a za okoliš

7. Akcijski program za okoliš EU-a za razdoblje od 2014. - 2020. godine pod nazivom „Živjeti dobro, u okvirima granica našeg planeta” temelji se na nizu nedavnih strateških inicijativa (Plan za učinkovito korištenje resursa, Strategija za biološku raznolikost za 2020. i Plan za prijelaz na konkurentno gospodarstvo s niskom razinom ugljika do 2050.) po kojima je određeno devet prioriteta ciljeva među kojima su: zaštita prirode, ekološka otpornost, održivi razvoj s niskom razinom ugljika, kao i borba protiv zdravstvenih rizika povezanih s okolišem. U programu se također naglašava potreba za boljom provedbom propisa iz područja o okolišu EU-a, najnovijim znanstvenim dostignućima, ulaganjima i uključivanjem ekoloških pitanja i u druge politike.

Strategija za pametan, održiv i uključiv rast “Europa 2020”

Strategija „Europa 2020” ima tri prioriteta koji se međusobno nadopunjuju:

- pametan rast: razvijanjem ekonomije utemeljene na znanju i inovaciji,
- održiv rast: promicanje ekonomije koja učinkovitije iskorištava svoje potencijale, koja je zelenija i konkurentnija,
- uključiv rast: njegovanje ekonomije s visokom stopom zaposlenosti koja donosi društvenu i teritorijalnu povezanost.

Europska unija mora definirati gdje želi biti do 2020. godine. S tom namjerom postavljeni su sljedeći glavni ciljevi EU-a:

- 75% populacije u dobi 20-64 godina trebalo bi biti zaposleno,
- 3% BDP-a EU treba investirati u istraživanje i razvoj,
- treba ispuniti klimatsko-energetske ciljeve „20/20/20” (uključujući i povećanje do 30 % smanjenja emisije ukoliko okolnosti dozvoljavaju,
- postotak osoba koje rano napuste školovanje trebao bi biti ispod 10%, a najmanje 40% mlađe generacije trebalo bi završiti tercijarni stupanj obrazovanja,
- siromašno bi trebalo biti 20 milijuna manje ljudi nego danas.

Strategija Europa 2020 počiva na dva temelja: tematskom pristupu sastavljenom od prioriteta i glavnih ciljeva te izvještavanju država članica koje će im pomoći da razviju svoje strategije za povratak na održiv rast i javne financije.

Više na stranicama Europske komisije: http://ec.europa.eu/europe2020/index_hr.htm

DODATAK 2.

Eko-oznake

Eko-oznake daju informacije o proizvodu ili usluzi u smislu njegovog cjelokupnog kao i specifičnog aspekta na okoliš.

Eko-oznake i izjave o okolišu su jedan od alata upravljanja okolišem. One daju informacije o proizvodu ili usluzi u smislu njegovog cjelokupnog kao i specifičnog aspekta na okoliš. Kupci i potencijalni kupci mogu koristiti i uzeti u obzir ove informacije prilikom odabira proizvoda ili usluga. Proizvođač ili pružatelj usluge se nada da će eko-oznaka ili izjava o okolišu imati utjecaj na odluku o kupnji u korist svog proizvoda ili usluge. Na tržištu se pojavljuju brojne eko-oznake i deklaracije o okolišu, stoga je međunarodna organizacija za norme usvojila normu ISO 14020:2000 u svrhu njihovog kategoriziranja.

Prema međunarodnoj normi ISO 14020:2000 eko-oznaka ili deklaracija o okolišu može biti u obliku izjave, simbola ili grafike na proizvodu ili popratnoj dokumentaciji, a razlikuju se tri tipa eko-oznaka:

Oznake tipa I.

Tu spadaju eko-oznake koje se dodjeljuju proizvodima i uslugama na temelju ispunjavanja skupa mjerila. Mjerila se temelje na analizi utjecaja proizvoda na okoliš tijekom životnog vijeka te je u njihovu izradu uključena javnost i udruge. Mjerila se periodično revidiraju i unapređuju. Eko-oznake koje spadaju u I. tip također imaju i neovisan sustav verifikacije i validacije od treće strane. Zbog transparentnosti i vjerodostojnosti ove vrste eko-oznaka su najcjenjenije te su uključene u Svjetsku mrežu eko-oznaka (Global Ecolabelling Network, GEN).

Eko-oznake koje spadaju u tip I. ukazuju da je proizvod ekološki gledano prihvatljiviji od proizvoda iste kategorije, koji nema takvu oznaku. Stoga je svrha ovih eko-oznaka poticati kupnju proizvoda koji su ekološki prihvatljiviji, što ih čini prikladnim za zelenu javnu nabavu.³¹

Oznake tipa II.

Tu spadaju oznake koje su ustvari informativne deklaracije koje daju sami proizvođači, tvrtke, uvoznici ili distributeri, a mogu se smatrati samodeklaracije. Informacije nisu nužno neovisno verificirane, a u postupak izrade mjerila nije uključena javnost ni udruge.

Oznake tipa III.

Ove oznake ne opisuju proizvod, već informiraju potrošača o njegovom utjecaju na okoliš. Proizvod se boduje prema učincima na okoliš koji su određeni korištenjem metode životnog utjecaja na okoliš (analiza LCA). Ocjenu daje certificirano tijelo na temelju niza pokazatelja učinaka na okoliš, kao što su potrošnja energije, emisije u zrak i vodu, i dr. Oznaka daje kupcu priliku da usporedi rezultate za različite proizvode i kupi onaj najbolji. Međutim, najbolji rezultat ne jamči zadovoljenje zelenih mjerila, koji će u zelenoj javnoj nabavi biti ključan čimbenik za pozitivno ostvarivanje „zelenog“ postupka nabave.

³¹ <http://www.globalecolabelling.net/>

Primjeri eko-oznaka dostupnih na europskom tržištu (spadaju u tip I. eko-oznaka osim Energy Star koji spada u tip III.).

Eko-oznaka EU „EU Ecolabel“

Eko-oznaka Europske unije EU Ecolabel je službena dobrovoljna eko-oznaka Europske unije (EU) namijenjena označavanju proizvoda i usluga s manje nepovoljnim utjecajem na okoliš tijekom životnog vijeka, u odnosu na slične ili iste proizvode i usluge iz iste skupine proizvoda.

Znak EU Ecolabel s jedne strane daje potvrdu tvrtkama da njihovi proizvodi i usluge zadovoljavaju visoke standarde zaštite okoliša, a s druge strane daje informaciju potrošačima i trgovcima da među proizvodima i uslugama na tržištu odaberu one koji manje opterećuju okoliš, koji su zeleniji. Krajnji cilj je smanjiti negativan utjecaj potrošnje i proizvodnje na okoliš, zdravlje, klimu, na potrošnju resursa i energije te potaknuti odgovorno ponašanje prema okolišu.

EU Ecolabel se dodjeljuje proizvodima i uslugama koje se isporučuju za distribuciju, potrošnju ili uporabu na tržištu Europske zajednice, osim za medicinske proizvode (za ljudsku uporabu ili veterinu) te za bilo koju vrstu medicinske opreme te za hranu i piće.

Prema Uredbi (EZ) br. 66/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o znaku za okoliš EU-a, (SL L 027, 30. 1. 2010.) proizvod ili usluga moraju udovoljiti propisanim mjerilima koja su razvijena za više od 30 skupina proizvoda.³²

Mjerila se temelje na ukupnom životnom vijeku proizvoda (od vađenje materijala – iskopavanjem ili kultiviranjem sirovog materijala poput pamuka (za tekstil) ili drva (za papir) te se nastavlja s proizvodnjom i pakiranjem, distribucijom, korištenjem i konačno sa završnom fazom gdje je proizvod odložen ili recikliran).

Pri razvoju mjerila fokus je ono razdoblje kada proizvod ima najveći okolišni pritisak, što varira od proizvoda do proizvoda. Za proizvode za čišćenje će, primjerice, korištenje određenih tvari i kemijskih spojeva biti prioritet. Za elektroničku opremu će biti važan njihov okolišni pritisak tijekom faze korištenja, tako da će mjerila biti usredotočena na energetske učinkovitost. Mjerila zelene javne nabave EU u praksi odgovaraju mjerilima propisanim za EU Ecolabel.

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode je nadležno za ovu eko-oznaku³³

Energy Star

Program Energy Star osnovan je u Sjedinjenim Američkim Državama 1992. godine. Europska komisija je 2001. godine počela s promocijom upotrebe ove eko-oznake u Europi. Program Energy Star obuhvaća tri vrste proizvoda: zaslone, računala (uredska i prijenosna) i uređaji za procesiranje slike (pisač, skener, kopirni uređaj itd.). Energy Star je eko-oznaka koja je prvenstveno fokusirana na energetske učinkovitost proizvoda te se može u zelenoj javnoj nabavi u Republici Hrvatskoj koristiti kao dokaz energetske učinkovitosti u tehničkoj specifikaciji za uredsku i informatičku opremu.³⁴

Der blaue Engel (Blue Angel)

Njemačka oznaka „Der blaue Engel“ (ili Blue Angel) je najstarija eko-oznaka na europskom tržištu za ekološki prihvatljive proizvode. Blue Angel je primjenjiva prvenstveno na papir, s obzirom da jedan od kriterija je i stopostotni reciklirani papir. Drugi primjeri skupina roba koje koriste oznaku Blue Angel su uređaji za ispis te uređaji koji koriste minimalnu količinu energije (kalkulatori, satovi, parkirni automati itd.).³⁵

32 Više informacija na www.ecolabel.eu

33 <http://www.mzoip.hr/hr/okolis/eko-oznake.html>

34 Više informacija na www.eu-energystar.org

35 Više informacija na www.blauer-engel.de

Austrijska eko-oznaka („Österreichisches Umweltzeichen“)

Austrijska eko-oznaka je usmjerena na potrošače, na proizvođače i javnu nabavu. Eko-oznaka daje naručiteljima informacije o izboru robe ili usluga koje su najmanje štetne za okoliš i/ili zdravlje te podatke o štetnom utjecaju robe ili usluge u fazama proizvodnje, upotrebe i zbrinjavanja proizvoda. Kod svakog proizvoda se ocjenjuju sljedeći kriteriji: energetska potrošnja i potrošnja sirovine, toksičnost materijala, količine emisija stakleničkih plinova i otpadnih voda, mogućnost reciklaže, pakiranje, kvaliteta, sigurnost, dugovječnost te učinkovitost kod potencijalnih popravaka³⁶

The Nordic Swan

Eko-oznaka Nordic Swan ustanovljena je 1989. godine. Skandinavski eko-oznaka primjenjiva je za uredsku i informatičku opremu i kućanske uređaje (perilice za suđe, perilice rublja).³⁷

NF Environment

Eko-oznaka NF Environment je francuski certifikat, prvi puta izdan 1991. godine, koji razlikuje okolišni pritisak robe i njihovih pakiranja kroz ukupni životni vijek proizvoda. Sve vrste proizvoda mogu imati eko-oznaku NF Environment, osim farmaceutskih proizvoda, namirnica i automobila.³⁸

Green Seal

Utemeljena od strane neprofitne nezavisne organizacije; Green Seal (“zeleni pečat”) potvrđuje/certificira tisuće proizvoda i usluga na znanstveno utemeljenim, vjerodostojnim i transparentnim okolišnim standardima. Green Seal koristi analizu ukupnog životnog vijeka proizvoda za definiranje kriterija koji će osjetno smanjiti ekološki utisak. Procedura dobivanja Green Seal certifikata prolazi kroz detaljna ispitivanja koja uključuju i pregled samog postrojenja proizvodnje.³⁹

TCO Certified

TCO Certified je međunarodni certifikat za održive IT proizvode. On uključuje širok spektar mjerila koji jamče da su proizvodnja, korištenje i uporaba IT proizvoda realizirani uz najveću moguću primjenu okolišne i društvene odgovornosti. TCO Certified uzima u obzir cjelokupni životni vijek proizvoda s naglaskom na minimalni okolišni pritisak IT proizvoda. Certifikat uključuje i potvrdu da su ispunjeni uvjeti održivosti⁴⁰

EMAS

Program EMAS je razvila Europska komisija i spada u dobrovoljne instrumente zaštite okoliša te je namijenjen EMAS (Eco-Management and Audit Scheme)⁴¹ onim organizacijama koje su spremne primijeniti više standarde zaštite okoliša nego što je propisano zakonom.

EMAS je sustav ekološkog upravljanja i neovisnog ocjenjivanja kojim organizacije procjenjuju utjecaj njihove djelatnosti na okoliš, informiraju javnost o trenutnoj procjeni stanja utjecaja te unaprjeđuju učinkovitost rada u skladu sa zahtjevima zaštite okoliša. Uključivanje organizacija u sustav EMAS je dobrovoljno i dostupno svim ekonomskim sektorima (javnim i privatnim djelatnostima), odnosno pravnim i fizičkim osobama - obrtnicima.

³⁶ Više informacija na www.umweltzeichen.at

³⁷ Više informacija na www.svanen.nu

³⁸ Više informacija na www.marque-nf.com

³⁹ Više informacija na www.greenseal.org

⁴⁰ Više informacija na: <http://tcodevelopment.com/>

⁴¹ http://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm

Uvođenjem EMAS-a u poslovanje, organizacije kontinuirano procjenjuju i unaprjeđuju učinkovitost sustava zaštite okoliša. Vanjska i nezavisna priroda EMAS procesa (od inicijalne analize utjecaja na okoliš, preko verifikacije do registracije) osigurava vjerodostojnost i pouzdanost. To uključuje i radnje za kontinuirano poboljšanje energetske učinkovitosti. Važan aspekt je i javno priopćavanje ažuriranih informacija o učincima poslovanja na okoliš objavom Izjave o okolišu. EMAS logotip je vizualni alat koji osigurava prepoznatljivost organizacije predane poboljšanju energetske učinkovitosti. EMAS je instrument koji može služiti kao dokaz za ispunjavanje određenih ekoloških mjerila zajedno s eko-oznakama.

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode je nadležno za provođenje programa EMAS. Više na stranicama <http://www.mzoip.hr/hr/okolis/eko-oznake.html> i na portalu EMAS <http://emas.azo.hr/>.

DODATAK 3.

Mjerila za prioritetne skupine proizvoda i usluga

PAPIR ZA ISPIS I KOPIRANJE

Papir za ispis je jedna od zastupljenijih skupina proizvoda u javnoj nabavi u Republici Hrvatskoj. Ova skupina obuhvaća javnu nabavu za kupnju papira za pisanje, ispis i kopiranje (do 170 g/m²). Proizvodi poput notesa, kalendara, priručnika i sl. nisu uključeni u ovu skupinu. Ova mjerila zelene javne nabave EU temelje se na mjerilima za eko-oznaku EU Ecolabel i raspodijeljeni su na dvije različite podskupine proizvoda:

- Papir od obnovljenih vlakana - reciklirani papir
- Papir od novih vlakana - održivo proizvedeni papir

Ključni dio postupka zelene javne nabave je da je nabavljeni papir ili recikliran ili novo proizveden, na temelju održivih kriterija, kroz proces koji ima nisku energetske potrošnje i male količine ispuštenih emisija stakleničkih plinova. Papir ne smije sadržavati određene tvari i smije biti bijeljen do određenog stupnja.

OSNOVNA I SVEOBUHvatNA MJERILA ZELENE JAVNE NABAVE ZA RECIKLIRANI PAPIR⁴²

PAPIR ZA UREDSKE SVRHE (RECIKLIRANI PAPIR)	
Osnovna mjerila (2015. – 2017.)	Sveobuhvatna mjerila (2018. – 2020.)
50% reciklirani papir za svakodnevne uredske svrhe (fotokopirni papir, papir za pisanje, bilježnice)	100% reciklirani papir za uredske svrhe, 65% materijala mora biti reciklirano od već korištenog materijala
Papir ne smije sadržavati elementarni klor (ECF – Elementary Chlorine Free)	Papir ne smije sadržavati klor (TCF – Total Chlorine Free)
Papir mora imati stupanj bjeline manji od 90	Papir mora imati stupanj bjeline manji od 70

OSNOVNA I SVEOBUHvatNA MJERILA ZELENE JAVNE NABAVE ZA ODRŽIVO PROIZVEDEN PAPIR

PAPIR ZA ISPIS (ODRŽIVO PROIZVEDENI PAPIR)	
Osnovna mjerila (2015. – 2017.)	Sveobuhvatna mjerila (2018. – 2020.)
Nova vlakna za proizvodnju drvenjače (pulpe) moraju doći iz izvora koji su u skladu sa svim zakonima Republike Hrvatske. Kvaliteta se može dokazati s FSC (Forest Stewardship Council) i PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification) certifikatima, koji sadržavaju veći postotak novih vlakana iz održivih šuma od europskih eko-oznaka, ili drugim međunarodno priznatim standardima održivog upravljanja šumama gdje je poznat postotak certificiranog drvnog materijala.	
Papir ne smije sadržavati elementarni klor (ECF – Elementary Chlorine Free)	Papir ne smije sadržavati klor (TCF – Total Chlorine Free)

⁴² Mjerila preuzeta i modificirana iz liste mjerila ZeJN Europske komisije: http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

A) RECIKLIRANI PAPIR – LISTA PROVJERE

Mjerila	Dokaz	Ispunjeno ✓ Nije ispunjeno ✗ Nejasno ()
50% reciklirani papir za svakodnevne uredske svrhe (fotokopirni papir, papir za pisanje, bilježnice)	Primjeri odgovarajućih ekooznaka:	
Papir ne smije sadržavati elementarni klor (ECF – Elementary Chlorine Free)	 	
Papir mora imati stupanj bjeline manji od 90	Ili: Tehnička dokumentacija proizvođača s istovrijednim mjerilima	

B) ODRŽIVO PROIZVEDENI PAPIR – LISTA PROVJERE

Mjerila	Dokaz	Ispunjeno ✓ Nije ispunjeno ✗ Nejasno ()
Nova vlakna za proizvodnju drvenjače (pulpe) moraju doći iz izvora koji su u skladu sa svim zakonima Republike Hrvatske te iz održivo upravljanih šuma.	 	
	FLEGT dozvola ⁴⁴ ₄₃ Ili: Tehnička dokumentacija o vrsti, količini i podrijetlu proizvedenog papira.	
Papir ne smije sadržavati elementarni klor (ECF – Elementary Chlorine Free)	Primjeri odgovarajućih ekooznaka: 	
	Ili: Tehnička dokumentacija proizvođača s istovrijednim mjerilima	

43 FSC (Forest Stewardship Council): <http://www.fsc.org/en> i PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification): <http://www.pefc.org/internet/html>

44 Više informacija na <http://www.euflegt.efi.int/about-flegt> i <http://ec.europa.eu/environment/forests/flegt.htm>

MOTORNA VOZILA (PROMET)⁴⁵

Europska komisija je razvila mjerila ZeJN-a za sljedeće skupine vozila:

- osobna vozila koja su direktno kupljena ili ugovorena putem lizinga ili unajmljivanja (M1)
- vozila za javni prijevoz (M2 i M3)
- kamioni za sakupljanje otpada (N2 i N3).

Prema Pravilniku o mjerilima koja se koriste u postupcima javne nabave vozila za cestovni prijevoz („Narodne novine“, broj 11/14.) mjerila se odnose na kupnju sljedećih vozila (članak 2.):

- putnički automobili (M1)
- laka gospodarska vozila (N1)
- teška vozila (N2 i N3)
- autobusi (M2 i M3)

Prema članku 3. navedenog Pravilnika, naručitelji su dužni uzimati u obzir energetske učinke i učinke po okoliš tijekom razdoblja eksploatacije vozila, koji uključuju sljedeća osnovna mjerila:

- potrošnju energije izraženu u l/km ili kWh/km
- emisije ugljikovog dioksida (CO₂) izraženu u kg/km
- emisije oksida dušika (NO_x) izražene u g/km
- emisije nemetanskih ugljikovodika (NMHC) izražene u g/km
- emisije čestica (PM) izražene u g/km.

Mjerila su usklađena s Direktivom 2009/33/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o poticanju čistih i energetske učinkovitih vozila u cestovnom prijevozu (Tekst značajan za EGP) (SL L 120/5, 23. 4. 2009.). Direktiva nalaže da tijela javne uprave pri odabiru uzimaju u obzir cjelokupni životni vijek vozila, u kojem će minimalna okolišna mjerila uključiti potrošnju energije, emisije CO₂ i emisije drugih onečišćujućih tvari (NO_x, NMHC i dr.). Uredbom (EZ) br. 443/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o utvrđivanju standardnih vrijednosti emisija za nove osobne automobile u okviru integriranog pristupa Zajednice smanjenju emisija CO₂ iz lakih vozila (SL L 140, 5. 6. 2009.) postavljena je dopuštena granična vrijednost emisije CO₂. Emisije novih vozila ne smiju biti veće od 130 g/km CO₂ do 2015. godine, odnosno 95 g/km CO₂ do 2020. godine (prosječne emisije vozila u 2008. za EU 15 (nafta i benzin) su iznosile između 150-160 g/km CO₂).

Prema članku 10. Zakona o posebnom porezu na motorna vozila („Narodne novine“, broj 15/13.), posebni porez utvrđuje se na temelju prodajne, odnosno tržišne cijene motornog vozila, emisije ugljikovog dioksida (CO₂) izražene u gramima po kilometru, obujma motora u kubičnim centimetrima i razini emisije ispušnih plinova. Porezna osnovica za utvrđivanje posebnog poreza za nova motorna vozila je prodajna cijena, odnosno za rabljena motorna vozila tržišna cijena.

Za motorna vozila na dizelsko gorivo postotak porezne osnovice se kreće od 1.5% do 31% ovisno o količini emisije CO₂ (od 86 g/km do preko 301 g/km), a za motorna vozila na benzinsko gorivo postotak porezne osnovice se kreće od 1% do 31% također ovisno o količini emisije CO₂ (od 91 g/km do preko 301 g/km).

Na motorna vozila koja za pogon koriste dizelsko gorivo te čija prosječna CO₂ iznosi najviše 85 g/km i motorna vozila koja za pogon koriste benzinsko gorivo, ukapljeni naftni plin ili prirodni plin te čija prosječna emisija CO₂ iznosi najviše 90 g/km, ne plaća se posebni porez na temelju emisije CO₂.

Direktiva 2009/28/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o promicanju upotrebe energije iz obnovljivih izvora te o izmjeni i kasnijem stavljanju izvan snage Direktive 2001/77/EZ i Direktive 2003/30/EZ (Tekst značajan za EGP) (SL L 140, 23. 4. 2009.) definira obvezne nacionalne ciljeve za svaku članicu EU-a i mjere za korištenje obnovljivih

ove Direktive obvezuju se sve članice EU-a da osiguraju udio energije iz obnovljivih izvora u svim oblicima prijevoza u iznosu od najmanje 10% ukupne potrošnje energije do 2020. godine.

⁴⁵ Prednost se daje vozilima sukladno članku 3. Pravilnika o mjerilima koja se koriste u postupcima javne nabave vozila za cestovni prijevoz („Narodne novine“, broj 11/14.)

Tablica 1.

EURO 6 standardi za
M1, N1, N2 i N3 vozila

Standard	Datum usvajanja	CO (g/km)	HC (g/km)	HC+NOx (g/km)	NOx (g/km)	NMHC (g/km)	PM ⁴⁶ (g/km)	PN ⁴⁷ (#/km)
DIZELSKO GORIVO								
EURO 6 (M1)	09/2014	0,50	-	0,17	0,08	-	0,005	6,0x10 ¹¹
EURO 6 (N1), klasa 1 ≤ 1305 kg	09/2014	0,50	-	0,17	0,08		0,005	6,0x10 ¹¹
EURO 6 (N1), klasa 2 1305-1760 kg	09/2015	0,63	-	0,195	0,105		0,005	6,0x10 ¹¹
EURO 6 (N1), klasa 3 >1760 kg	09/2015	0,74	-	0,215	0,125		0,005	6,0x10 ¹¹
EURO 6 (N2)	09/2015	0,74	-	0,215	0,125		0,005	6,0x10 ¹¹
BENZIN								
EURO 6 (M1)	09/2014	1,0	0,10	-	0,06	0,068	0,005	6,0x10 ¹¹
EURO 6 (N1), klasa 1 ≤ 1305 kg	09/2014	1,0	0,10	-	0,06	0,068	0,005	6,0x10 ¹¹
EURO 6 (N1), klasa 2 1305-1760 kg	09/2015	1,81	0,13	-	0,075	0,090	0,005	6,0x10 ¹¹
EURO 6 (N1), klasa 3 > 1760 kg	09/2015	2,27	0,16	-	0,082	0,108	0,005	6,0x10 ¹¹
EURO 6 (N2)	09/2015	2,27	0,16	-	0,082	0,108	0,005	6,0x10 ¹¹

izvora u neposrednoj potrošnji električne energije. U članku 3. stavak 4. ove Direktive obvezuju se sve članice EU-a da osiguraju udio energije iz obnovljivih izvora u svim oblicima prijevoza u iznosu od najmanje 10% ukupne potrošnje energije do 2020. godine.

Prema Uredbi (EZ) br. 715/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2007. o homologaciji tipa motornih vozila u odnosu na emisije iz lakih osobnih i gospodarskih vozila (Euro 5 i Euro 6) i pristupu podacima za popravke i održavanje vozila (SL L 171/1, 20. 6. 2007.) Euro 6 standard je stupio na snagu 1. rujna 2014. godine za odobrenje vozila, a od 1. siječnja 2015. godine za registraciju i prodaju novih tipova automobila. Preporuča se da ovaj standard bude naveden u tehničkim specifikacijama u dokumentacije za nadmetanje kao osnovno mjerilo.

Dobavljač mora ponuditi tehničku dokumentaciju s navedenim CO₂ vrijednostima koje može provjeriti i analizirati nezavisno stručno tijelo. Vozila moraju biti sukladna s Euro 6 standardima što se tiče emisija ispušnih plinova. S vozilom se obavezno moraju isporučiti priručnik i upute za „eko-vožnju“.

Vozila na alternativna goriva⁴⁸ (električna energija, vodik, biogoriva, sintetička i parafinska goriva, prirodni plin (stlačeni i ukapljeni) i ukapljeni naftni plin) imaju prednost.

Emisije buke moraju biti što niže od određenih graničnih vrijednosti, prikazanih u listi provjere za motorna vozila.

Iako je kupovna cijena energetski učinkovitih, „zelenih“ motornih vozila pri postupku Ze-JN-a u prosjeku viša od cijene vozila koja ne zadovoljavaju mjerila zelene javne nabave, u obzir se mora uzeti: analiza životnog vijeka proizvoda, investicijski troškovi, godišnji porez na motorna vozila, energetska potrošnja, troškovi održavanja (gorivo, gume, rezervne dijelove i odgovarajući troškovi rada), troškovi osiguranja, odlaganja itd.

⁴⁶ masa lebdećih čestica

⁴⁷ broj čestica

⁴⁸ Definicija prema Direktivi 2014/94/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva (Tekst značajan za EGP) (SL L 307/1, 28. 10. 2014.).

A) OSOBNI AUTOMOBILI I LAGANA TRANSPORTNA VOZILA – LISTA PROVJERE

Mjerila	Dokaz	Ispunjeno	✓
		Nije ispunjeno	✗
		Nejasno	()
Tehničke specifikacije			
Osobna vozila ne smiju prelaziti graničnu vrijednost emisija od 90g CO ₂ /km. ⁴⁹ Lagana transportna vozila ne smiju prelaziti vrijednost od 130g ⁵⁰ CO ₂ /km.	Tehnička dokumentacija proizvođača s podacima o ispuštenim CO2 emisijama po kilometru.		
Za emisije ispušnih plinova, vozila moraju biti sukladna s Euro 6 standardima. Priručnik i upute za „eko-vožnju“ moraju biti isporučene s vozilom.	Tehnička dokumentacija o emisijama ispušnih plinova i dostavljen Priručnik na pregled.		
Granične vrijednosti buke: Vozila za prijevoz putnika s najviše devet sjedala, zajedno s vozačem (M1), ne smiju prelaziti više od 68 decibela (dB).	Tehnička dokumentacija o graničnim vrijednostima emisija buke. 		
Dodatni bodovi			
Korištenje alternativnih goriva	Tehničke specifikacije o vrsti goriva		

B) JAVNI PRIJEVOZ – LISTA PROVJERE

Mjerila	Dokaz	Ispunjeno	✓
		Nije ispunjeno	✗
		Nejasno	()
Tehničke specifikacije			
Vozila moraju biti sukladna sa standardima Euro 6 po Uredbi (EU) br. 582/2011 od 25. svibnja 2011. o provedbi i izmjenama Uredbe (EZ) br. 595/2009 Europskog parlamenta i Vijeća o emisijama iz teških gospodarskih vozila (Euro VI) i izmjenama priloga I. i III. Direktive 2007/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 167, 25. 6. 2011.) ⁵¹	Tehnička dokumentacija proizvođača za sva vozila koja će biti namijenjena za javni prijevoz s podacima o emisijama ispuštenih stakleničkih plinova s evidentiranim Euro 6 standardom.		
Granične vrijednosti buke: Vozila za prijevoz putnika s više od devet sjedala zajedno s vozačem i s maksimalnom dopuštenom masom od 5t (M2 i M3) ne smiju prelaziti više od 70 dB za snagu motora manju od 250 kW i 73 dB za snagu motora veću od 250 kW	Tehnička dokumentacija za sva vozila koja će biti namijenjena za javni prijevoz s podacima o emisijama buke.		
Korištenje alternativnih goriva	Tehničke specifikacije o vrsti goriva		

49 Granične vrijednosti popisane su Uredbom (EZ) br. 443/2009. Od 2020. godine je određena granična vrijednost od 95 g CO₂/km.

50 Do 2020. godine je određena granična vrijednost od 147 g CO₂/km.

51 Uredba (EU) br. 582/2011 se mijenjala u članku 4. i Prilogu 1. - Uredba Komisije (EU) br. 627/2014 od 12. lipnja 2014. o izmjeni radi njezine prilagodbe tehničkom napretku u pogledu nadzora čestica ugrađenim sustavom za dijagnostiku (Tekst značajan za EGP) (SL L 174, 13. 6. 2014.).

C) KAMIONI I USLUGE ZA SAKUPLJANJE OTPADA – LISTA PROVJERE

Mjerila	Dokaz	Ispunjeno	✓
		Nije ispunjeno	✗
		Nejasno	()
Tehničke specifikacije			
Vozila moraju biti sukladna s Euro 6 standardima po Uredbi (EZ) br. 582/2011	Tehnička dokumentacija proizvođača za sva vozila koja će biti namijenjena za sakupljanje otpada s podacima o i emisijama spuštenih stakleničkih plinova s evidentiranim Euro 6 standardom.		
Dodatni bodovi			
Granične vrijednosti buke: Za vozila N2 između 3,5 i 12 t te snage motora manje od 150 kW je granična vrijednost 72 dB, a za vozila N2 između 3,5 i 12 t te snage motora veće od 150 kW je granična vrijednost 74 dB. Za vozila N3 veće mase od 12 t i manje snage motora od 250 kW je granična vrijednost 74 dB, a za vozila N3 veće mase od 12 t, a veće snage motora od 250 kW je granična vrijednost 76 dB ⁵²	Tehnička dokumentacija za sva vozila koja će biti namijenjena za sakupljanje otpada s podacima o emisijama buke		
Korištenje alternativnih goriva	Tehničke specifikacije o vrsti goriva		

52 Reference iz http://www.transportenvironment.org/sites/default/files/media/2012%2004_TE%20Position%20Paper%20New%20EU%20Vehicles%20Noise%20Limits_5pg.pdf

ELEKTRIČNA ENERGIJA

Na razini EU-a definirana su i mjerila zelene javne nabave električne energije⁵³ pri čemu je njihov primarni cilj potaknuti veće korištenje električne energije iz obnovljivih izvora, dok je smanjenje potrošnje obuhvaćeno kroz mjerila za druge grupe proizvoda. Definirana su osnovan i sveobuhvatna mjerila.

OSNOVNA I SVEOBUHVAATNA MJERILA ZELENE JAVNE NABAVE ZA ELEKTRIČNU ENERGIJU

ELEKTRIČNA ENERGIJA

Osnovna mjerila (2015. – 2017.)

Nabava barem 50% električne energije iz obnovljivih izvora i/ili nabava električne energije iz visokoučinkovite kogeneracije (s tim da ponuđač treba navesti udio električne energije iz obnovljivih izvora kojom misli opskrbiti naručitelja)

Sveobuhvatna mjerila (2018. – 2020.)

Nabava 100% električne energije iz obnovljivih izvora

Za mjerila se prikladno primjenjuju definicije električne energije iz obnovljivih izvora prema Direktivi 2009/28/EZ, a visokoučinkovite kogeneracije prema Direktivi 2004/8/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o promicanju kogeneracije na temelju potražnje korisne topline na unutarnjem tržištu energije i o izmjeni Direktive 92/42/EEZ (SL L 52, 21. 2. 2004.). Osim toga, primjena mjerila se ovjerava dostavom odgovarajuće dokumentacije iz sustava o jamstvu podrijetla.

U okviru osnovnih mjerila moguće je ostvariti i dodatne bodove ukoliko je:

- udio električne energije iz obnovljivih izvora veći od minimuma specificiranog dokumentacijom, proporcionalno tom udjelu
- udio električne energije iz visokoučinkovite kogeneracije veći od minimuma specificiranog dokumentacijom, proporcionalno tom udjelu
- električna energija iz visokoučinkovite kogeneracije koja koristi obnovljive izvore energije, priznaju se dodatni bodovi i s aspekta udjela električne energije iz obnovljivih izvora i udjela električne energije iz visokoučinkovite kogeneracije.

To se također ovjerava dostavom odgovarajuće potvrde iz Registra jamstava podrijetla električne energije ili drugih dokaza sukladno propisima kojima se uređuje sustav jamstva podrijetla električne energije. Na kraju svake godine trajanja ugovora izvršitelj je dužan dostaviti dokaz o podrijetlu električne energije kojom je opskrbljivao naručitelja kako bi dokazao da je barem 50% električne energije podrijetlom iz obnovljivih izvora i/ili visokoučinkovite kogeneracije, odnosno da je 100% električne energije podrijetlom iz obnovljivih izvora. Pri tome se podnosi odgovarajuća potvrda iz Registra jamstava podrijetla električne energije ili drugi dokaz sukladno propisima kojima se uređuje sustav jamstva podrijetla električne energije.

Vezano uz iskustvo primjene zelene javne nabave za opskrbu električnom energijom u Republici Hrvatskoj, 2013. godine je DUSJN proveo nadmetanje u kojem je isporučena električna energija morala sadržavati minimalno 20% električne energije iz obnovljivih izvora radi poticanja proizvodnje energije iz obnovljivih izvora i poticanja izgradnje novih izvora obnovljive energije. Kriterij za odabir ponude bila je ekonomski najpovoljnija ponuda, pri čemu su bila dva kriterija ekonomski najpovoljnije ponude: 1. cijena s 95% relativnog značaja i 2. električna energija iz obnovljivih izvora energije s 5% relativnim značajem. Udio električne energije dobivene iz obnovljivih izvora morao je iznositi minimalno 20%. Ponuda koja u usporedbi s ostalim ponudama nudi najviši udio obnovljivih izvora, dobivala je najviše bodova (uzima se u obzir postotak električne energije ponuđen iz obnovljivih izvora).

⁵³ <http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/electricity.pdf>

ELEKTRIČNA ENERGIJA – LISTA PROVJERE

Mjerila	Dokaz	Ispunjeno ✓ Nije ispunjeno ✗ Nejasno ()
Tehničke specifikacije		
50% električne energije iz obnovljivih izvora i/ili visokoučinkovite kogeneracije	<p>a) Izvješće opskrbljivača prema krajnjem kupcu izrađenom prema Metodologiji utvrđivanja podrijetla električne energije⁵⁴ ili</p> <p>b) Potvrde o ukidanju jamstava podrijetla električne energije koje je opskrbljivač ishodio iz Registra jamstava podrijetla električne energije.</p> <p>Iznimno za 2015. godinu, može se dopustiti korištenje drugih potvrda o ukinutim dobrovoljnim certifikatima o proizvodnji električne energije u skladu s prijelaznim i završnim odredbama Metodologije utvrđivanja podrijetla električne energije</p>	
Dodatni bodovi		
Udio električne energije iz obnovljivih izvora veći je od minimuma specificiranog dokumentacijom, proporcionalno tom udjelu	<p>a) Izvješće opskrbljivača prema krajnjem kupcu izrađenom prema Metodologiji utvrđivanja podrijetla električne energije ili</p> <p>b) Potvrde o ukidanju jamstava podrijetla električne energije koje je opskrbljivač ishodio iz Registra jamstava podrijetla električne energije.</p> <p>Iznimno za 2015. godinu, može se dopustiti korištenje drugih potvrda o ukinutim dobrovoljnim certifikatima o proizvodnji električne energije u skladu s prijelaznim i završnim odredbama Metodologije utvrđivanja podrijetla električne energije</p>	
Udio električne energije iz visokoučinkovite kogeneracije veći je od minimuma specificiranog dokumentacijom, proporcionalno tom udjelu	<p>a) Izvješće opskrbljivača prema krajnjem kupcu izrađenom prema Metodologiji utvrđivanja podrijetla električne energije ili</p> <p>b) Potvrde o ukidanju jamstava podrijetla električne energije koje je opskrbljivač ishodio iz Registra jamstava podrijetla električne energije.</p> <p>Iznimno za 2015. godinu, može se dopustiti korištenje drugih potvrda o ukinutim dobrovoljnim certifikatima o proizvodnji električne energije u skladu s prijelaznim i završnim odredbama Metodologije utvrđivanja podrijetla električne energije</p>	
Električna energija iz visokoučinkovite kogeneracije koja koristi obnovljive izvore energije, priznaju se dodatni bodovi s udjela električne energije iz obnovljivih izvora i s udjela električne energije iz visokoučinkovite kogeneracije	<p>a) Izvješće opskrbljivača prema krajnjem kupcu izrađenom prema Metodologiji utvrđivanja podrijetla električne energije ili</p> <p>b) Potvrde o ukidanju jamstava podrijetla električne energije koje je opskrbljivač ishodio iz Registra jamstava podrijetla električne energije.</p> <p>Iznimno za 2015. godinu, može se dopustiti korištenje drugih potvrda o ukinutim dobrovoljnim certifikatima o proizvodnji električne energije u skladu s prijelaznim i završnim odredbama Metodologije utvrđivanja podrijetla električne energije</p>	
Uvjeti ugovaranja		
Izvršitelj je dužan dostaviti dokaz o podrijetlu električne energije kojom je opskrbljivao naručitelja kako bi dokazao da je barem 50% električne energije podrijetlom iz obnovljivih izvora.		

⁵⁴ Potvrdu o ukinutim jamstvima podrijetla električne energije izdaje HROTE d.o.o. prema Metodologiji utvrđivanja podrijetla električne energije, („Narodne novine“, broj 133/14.).

USLUGE ČIŠĆENJA⁵⁵

Mjerila za „zelene“ usluge čišćenja sadržavat će upute o sredstvima za čišćenje koja moraju imati ispunjene sljedeće kriterije (detaljnije u listi provjere):

- tvari (sastojci) koje su obilježene kao opasne i štetne u članku 59. Uredbe (EZ) br. 1907/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju kemikalija (REACH) i osnivanju Europske agencije za kemikalije te o izmjeni Direktive 1999/45/EZ i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ) br. 793/93 i Uredbe Komisije (EZ) br. 1488/94 kao i Direktive Vijeća 76/769/EEZ i direktiva Komisije 91/155/EEZ, 93/67/EEZ, 93/105/EZ i 2000/21/EZ (Tekst značajan za EGP) (SL L 396, 18. 12. 2006.) (Uredba REACH) (lista tvari dostupna na <http://echa.europa.eu/web/guest/candidate-list-table>)
- svi proizvodi moraju biti dostavljeni s jasnim uputama o doziranju sredstva

USLUGE ČIŠĆENJA – LISTA PROVJERE

Mjerila	Dokaz	Ispunjeno	Nije ispunjeno	Nejasno
		✓	✗	⊗
Tehničke specifikacije				
<p>→ Materijali i tvari koje spadaju u R-kategorije Direktive 67/548/EEZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 1967. o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na razvrstavanje, pakiranje i označivanje opasnih tvari (SL P 196, 27. 6. 1967.) i Direktive 1999/45/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 31. svibnja 1999. o usklađivanju zakona i drugih propisa država članica u odnosu na razvrstavanje, pakiranje i označivanje opasnih pripravaka (SL L 200, 31. 5. 1999.), s promjenama smiju imati maksimalni udio od 0,01% u konačnom proizvodu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – R31 (EUH 031) (u kontaktu s kiselinom proizvodi otrovne plinove) – R40, 45, 49 (kancerogene tvari) (ili H351, H350, H350) – R46, 60, 61, 62, 63 (mogu uzrokovati impotenciju) (ili H340, H360, H361) – R50/53, 51/53 (otrovne za vodene organizme) (ili H410, H411) – R68 (mogu uzrokovati nepovratnu štetu) (ili H371) <p>→ Materijali i tvari koje spadaju u R-kategorije (Direktiva 67/548/EEZ i Direktiva 1999/45/EZ s promjenama) smiju imati maksimalni udio od 0,1% u konačnom proizvodu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – R42, R43 (ili H334, H317) – ne vrijedi za deterdžente za perilice rublja i posuđa – Za sljedeće tvari vrijede sljedeće granične vrijednosti: – udio fosfora u sredstvima za čišćenje za sve svrhe do maksimalno 0,02 g po dozi, u sanitarnim sredstvima za čišćenje maksimalno 1%, a u sredstvima za čišćenje za prozore treba biti zabranjen – fosfati u deterdžentima za pranje posuđa do maksimalno 25 g po ciklusu pranja, a u deterdžentima za pranje rublja do maksimalno 10 g – sredstva za čišćenje ne smiju sadržavati pesticide, osim ako služe kao konzervansi – sredstva za čišćenje ne smiju sadržavati pesticide koji su označeni kao R50/53 (odnosno H410) ili R51/53 (odnosno H411) – ne vrijedi za deterdžente za pranje rublja i posuđa – konzervansi s R50 i R53 tvarima (odnosno H410) su zabranjeni - ne vrijedi za deterdžente za pranje rublja i posuđa 	<p>Primjeri odgovarajućih eko-oznaka</p> <p>U slučaju nepostojanja odgovarajućih eko-oznaka, potrebna je tehnička dokumentacija proizvođača s popisom svih tvari koje imaju veći udio od 0,01% navedenih R-kategorija u konačnom proizvodu. Dokumentacija treba sadržavati i listu pesticida koje sredstva sadrže (kategorije R50/53 ili R51/53), količinu fosfora i fosfata po ciklusu pranja.</p>			

⁵⁵ Usluge čišćenja moraju osigurati sredstva za čišćenje koja odgovaraju tehničkim specifikacijama sredstava za čišćenje u zelenoj javnoj nabavi.

Mjerila	Dokaz	Ispunjeno ✓ Nije ispunjeno ✗ Nejasno ()
Uvjeti za pakiranje: – svi proizvodi moraju imati točne podatke o doziranju – sprejevi koji sadrže gorivo ne smiju se koristiti – primarno pakiranje mora biti lako rastavljivo i mora sadržavati 80% recikliranog papira	Potvrda proizvođača	
Uvjeti ugovaranja		
Dobavljač se mora ugovorno obvezati da će na svaki upit naručitelja moći dokazati da su svi dijelovi dostavljenih proizvoda sukladni s Uredbom (EZ) br. 648/2004 Europskog parlamenta i Vijeća o deterdžentima od 31. ožujka 2004. (Tekst značajan za EGP) (SL L 104, 31. 3. 2004.).	Potvrda proizvođača	
Ugovaratelj mora jamčiti da djelatnici imaju odgovarajuće znanje za preporučene doze te da se redovito obrazuju sukladno svim aktualnim zakonskim propisima.		

TELEKOMUNIKACIJSKE USLUGE I USLUGE MOBILNE TELEFONIJE ZAJEDNO S UREĐAJIMA

Uz prioritetnu skupinu robe (nabave uredske i informatičke opreme), prioritetna skupina usluge za postupak ZeJN su telekomunikacijske usluge i usluge mobilne telefonije s uređajima, koja će biti u skladu s tehničkim specifikacijama elektroničke opreme (energetska učinkovitost, nepostojanje ili minimalna količina materijala opasnih za zdravlje i okoliš, reciklirano i/ili biorazgradivo pakiranje, sastav uređaja mora biti rastavljiv kako bi se materijal mogao reciklirati i dr.).

Za telekomunikacijske i mobilne usluge s uređajima uzimaju se sljedeća osnovna mjerila:

- punjači za mobilne uređaje moraju biti energetske učinkoviti (između 0,3 W i 8 W nazivne snage za vrijeme punjenja te imati maksimalni stand-by gubitak od 0,25 W)
- obavezni priručnik za telefonske i mobilne uređaje koji mora sadržavati upute o energetske uštedama pri korištenju mobilnih uređaja
- obavezna kupnja modela telefonskih i mobilnih uređaja koji ne sadržavaju materijale visoko rizične za zdravlje
- pakiranje mora biti od recikliranog materijala
- mobilni i telefonski uređaji trebaju biti lako rastavljivi radi lakše reciklaže
- uključivanje zamjenskih komponenti za produženje životnog vijeka mobilnog i telefonskog uređaja.
- sprejevi koji sadrže gorivo su zabranjeni
- sprejevi moraju imati sustav za punjenje
- pakiranje treba sadržavati najmanje 80% recikliranog materijala.

TELEKOMUNIKACIJSKI I MOBILNI UREĐAJI – LISTA PROVJERE

Mjerila	Dokaz	Ispunjeno	✓
		Nije ispunjeno	✗
		Nejasno	()
Tehničke specifikacije			
<p>Telefonski i mobilni uređaji koji ne sadržavaju materijale visoko rizične za zdravlje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - R40, 45, 48 (kancerogene tvari) (ili H351, H350, H372i) - R60 (mogu uzrokovati impotenciju) (ili H360F) - R50/53 (otrovni za vodene organizme) (ili H400, H410) - R61 (mogu uzrokovati štetu nerođenom djetetu) (ili H360D) 	<p>Primjeri odgovarajućih eko-oznaka</p> <p>Ili: Tehnička dokumentacija proizvođača s istovrijednim mjerilima</p>		
Punjači za mobilne uređaje moraju biti			
energetski učinkoviti (između 0,3 W i 8 W nazivne snage za vrijeme punjenja te imati maksimalni stand-by gubitak od 0,25 W)	Pregled priručnika		

**Obavezni priručnik za telefonske i mobilne uređaje
mora sadržavati upute o energetske uštedama pri
korištenju mobilnih uređaja**

Pakiranje mora biti od recikliranog materijala

Uvjeti ugovaranja

Jamstvo na 3 godine

Primjeri odgovarajućih eko-
oznaka:

UREDSKA I INFORMATIČKA OPREMA (IT OPREMA)

IT oprema se dijeli na temeljne proizvode:

- računala (osobna i prijenosna računala)
- zasloni (monitori).

U zelenoj javnoj nabavi proizvodi obuhvaćaju sljedećih šest kategorija:

- osobno računalo
- računalni monitor
- tipkovnica
- vanjski izvor napajanja
- grafički procesor (neintegrirani)
- prijenosna računala i tableti

Ključna mjerila za osobna i prijenosna računala i računalne monitore je potrošnja energije, s obzirom da je to najveći utjecaj na okoliš tih proizvoda. Napredna mjerila uključuju detaljnije kriterije: energetska potrošnja na samom hardveru, emitiranje buke, upotreba žive na LCD monitoru, postojanje recikliranog materijala, mogućnost rastavljanja opreme za buduću reciklažu, korištenje protupožarnog materijala itd.

Ključni čimbenik utjecaja IT opreme na okoliš su energetska potrošnja i rezultirajuće emisije CO₂. Stoga, naručitelj u postupku zelene javne nabave uvjetuje energetska učinkovitu opremu s minimalnim utjecajem na okoliš kroz cjelokupni životni vijek proizvoda („Life cycle assessment“). Prema EU mjerilima za zelenu javnu nabavu, proizvodi trebaju biti u skladu s aktualnim standardima eko oznake Energy Star. Energy Star je eko-oznaka koja je vezana isključivo za energetska učinkovitost, a okolišna mjerila za IT opremu moraju uključiti i širi spektar mjerila.

Dizajn osobnih i prijenosnih računala mora uključivati brzi pristup memoriji i jednostavnu mogućnost njezine nadogradnje. Pozadinsko osvjetljenje LCD zaslona prema osnovnim mjerilima ne smije sadržavati više od 3,5 mg žive po žaruljici. U sveobuhvatnim mjerilima živa je u potpunosti zabranjena. Za sanaciju buke, računala u skladu s ISO (ili istovrijednim) standardima ne smiju prelaziti 40 decibela (35 dB za prijenosna) u neoperativnom modu ili 45 decibela (40 dB za prijenosna) u aktivnom modu. Priručnik i/ili interaktivne upute za „zeleno upravljanje“ IT proizvoda bit će pridruženi u paketu i sadržavat će upute o energetskej štednji. Prema osnovnim mjerilima barem 50% pakiranja mora biti napravljeno od recikliranog materijala (75% prema sveobuhvatnim mjerilima). U slučaju da reciklirani materijal nije poželjan ili dostupan, materijal pakiranja mora biti pogodan za kompostiranje ili biorazgradiv u skladu s europskim EN 13432 standardima. Opće jamstvo mora biti izdano na tri godine (pet godina prema sveobuhvatnim mjerilima).

Napredna mjerila sadrže dodatni kriterij: plastični dijelovi teži od 25 g ne sadržavaju protupožarne tvari koje su označene kao rizične u Uredbi (EZ) br. 1272/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o razvrstavanju, označavanju i pakiranju tvari i smjesa, o izmjeni i stavljanju izvan snage Direktive 67/548/EEZ i Direktive 1999/45/EZ i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1907/2006 (Tekst značajan za EGP) (SL L 353, 16. 12. 2008.): R45 (može uzrokovati rak), R46 (može uzrokovati nasljedne genetske bolesti), R47 (može uzrokovati impotenciju), R61 (može imati negativne posljedice za nerođeno dijete). Osnove svih mjerila temelje se na eko oznakama tipa I. ili ISO 13024 mjerilima.

Važno mjerilo u postupcima zelene javne nabave je uzimanje u obzir ukupnog životnog vijeka proizvoda. U praksi će kupnja zelenih proizvoda putem ZeJN biti do određene mjere skuplja od kupnje „nezelenih“ proizvoda. Međutim, primjenom analize vrijednosti ukupnog životnog vijeka proizvoda postaje jasno da je cilj zelene javne nabave smanjenje troškova u ukupnom razdoblju trajanja proizvoda. To uključuje troškove cijene proizvoda, troškove održavanja proizvoda i drugih usluga, manju energetska potrošnju, manju potrošnju drugih pomoćnih instrumenata (papir, tinta, toner) i manje troškove odlaganja.

*Ključni čimbenik
utjecaja IT opreme
na okoliš su
energetska potrošnja
i rezultirajuće emisije
CO₂*

**OSNOVNA I SVEOBUHvatNA MJERILA ZELENE JAVNE NABAVE
ZA INFORMATIČKU OPREMU**

INFORMATIČKA OPREMA (IT OPREMA)

Osnovna mjerila (2015. – 2017.)

Napredna mjerila (2018. – 2020.)

Energy Star eko-oznaka za energetska učinkovitost (ili ispunjenje istovrijednih kriterija za druge eko-oznake na temelju dokazanih tehničkih specifikacija)

Dizajn osobnih i prijenosnih računala mora uključiti brzi pristup memoriji i jednostavnu mogućnost nadogradnje memorije

Pozadinsko osvjetljenje LCD zaslona ne smije sadržavati više od 3,5 mg žive po žaruljici

Za sanaciju buke računala u skladu s ISO (ili istovrijednim) standardima ne smiju prelaziti 40 decibela (35 dB za prijenosna) u neoperativnom modu ili 45 decibela (40 dB za prijenosna) u aktivnom modu.

Opće jamstvo na tri godine

Osvjetljenost LCD zaslona ne smije sadržavati živu

Računala ne smiju prelaziti 35 decibela (30 dB za prijenosna računala) u neoperativnom modu ili 40 decibela (35 dB za prijenosna) u aktivnom modu.

Opće jamstvo na pet godina

Plastični dijelovi teži od 25 g ne sadržavaju protupožarne tvari koje su označene kao rizične u Uredbi (EZ) br. 1272/2008: R45 (kancerogena tvar), R46 (može uzrokovati nasljedne genetske bolesti), R47 (može uzrokovati impotenciju), R61 (može imati negativne posljedice za nerođeno dijete).

WEEE oznaka ili Oznaka za označavanje odvojenog skupljanja EE otpada⁵⁶
RoHS predstavlja potvrdu da je proizvod izrađen u skladu sa zahtjevima Direktive 2011/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o ograničenju uporabe određenih opasnih tvari u električnoj i elektroničkoj opremi (preinačeno) (Tekst značajan za EGP) (SL L 174, 1. 7. 2011.).⁵⁷

Dodatni bodovi

50% pakiranja mora biti napravljeno od recikliranog materijala (u slučaju da reciklirani materijal nije dostupan, materijal mora biti biorazgradiv ili kompostan)

80% pakiranja mora biti napravljeno od recikliranog materijala (u slučaju da reciklirani materijal nije dostupan, materijal mora biti 75% biorazgradiv ili kompostan).

⁵⁶ Oznaka za označavanje odvojenog skupljanja EE otpada obveza je koja proizlazi iz Direktive 2012/19/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o otpadnoj EE opremi (SL L 197, 24. 7. 2012.), tj. Zakona o održivom gospodarenju otpadom („Narodne novine”, broj 94/13.) u koji je prenesena te konkretno propisana Pravilnikom o gospodarenju otpadnim električnim i elektroničkim uređajima i opremom („Narodne novine”, br. 74/07., 133/08., 31/09., 156/09., 143/12., 86/13.).

⁵⁷ Direktiva prenesena Pravilnikom o ograničavanju uporabe određenih opasnih tvari u električnoj i elektroničkoj opremi („Narodne novine”, broj 131/13.), a prema stavku 1. članka 4. Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju sukladnosti („Narodne novine”, broj 80/13.). Ovime države članice EU-a osiguravaju da EE oprema koja se stavlja na tržište ne sadrži olovo, živu, kadmij, heksavalentni krom, polibromskibifenil (PBB) ili polibromskedifenil etere (PBDE) uz određena izuzeća.

OSOBNIA I PRIJENOSNA RAČUNALA, RAČUNALNI ZASLONI – LISTA PROVJERE

()

Mjerila	Dokaz	Ispunjeno Nije ispunjeno Nejasno
Tehničke specifikacije		
Eko-oznaka Energy Star za energetska učinkovitost ili ispunjenje istovrijednih kriterija na temelju druge eko-oznake ili tehničke specifikacije	Primjeri odgovarajućih eko-oznaka Ili: Tehnička dokumentacija proizvođača s istovrijednim mjerilima	
Dizajn osobnih i prijenosnih računala mora uključiti brzi pristup memoriji i jednostavnu mogućnost nadogradnje memorije	Primjeri odgovarajućih eko-oznaka Ili: Tehnička dokumentacija proizvođača s istovrijednim mjerilima	
WEEE oznaka ili Oznaka za označavanje odvojenog skupljanja EE otpada RoHS predstavlja potvrdu da je proizvod izrađen u skladu sa zahtjevima Direktive 2011/65/EU o ograničavanju uporabe određenih opasnih tvari u električnoj i elektroničkoj opremi.	WEE oznaka RoHS certifikat	
Uvjeti ugovaranja		
Opće jamstvo na 3 godine	Primjeri odgovarajućih eko-oznaka: 	

Uredska oprema se odnosi na proizvode koji su namijenjeni korištenju u uredu, kućanstvu ili oboje, a čija je funkcija:

- proizvesti tiskanu sliku u obliku papirnatog dokumenta ili fotografije iz mrežnog sučelja ili iz papirnatog dokumenta kroz proces skeniranja/fotokopiranja,
- proizvesti digitalnu sliku kroz proces skeniranja/fotokopiranja

Ovaj skup mjerila se odnosi na pisaae, fotokopirne i višenamjenske uređaje.

UREĐAJI ZA ISPIS I FOTOKOPIRANJE – LISTA PROVJERE

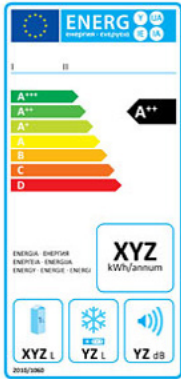
Mjerila	Dokaz	Ispunjeno
		Nije ispunjeno
		Nejasno ()
Tehničke specifikacije		
Eko-oznaka Energy Star za energetska učinkovitost ili ispunjenje istovrijednih kriterija na temelju druge eko-oznake ili tehničkih specifikacija	<p>Primjeri odgovarajućih eko-oznaka</p> 	
	<p>Ili:</p> <p>Tehnička dokumentacija proizvođača s istovrijednim mjerilima</p>	
Uređaji za ispis s maksimalnom brzinom od 45 A4 stranica moraju imati automatsku dvostranu funkciju (Duplex). Svi uređaji s manjom brzinom moraju imati izbornu funkciju (uređaj za kopiranje) ili opcije (uređaj za ispis i kopiranje) za dvostrani ispis i/ili kopiranje.	<p>Primjeri odgovarajućih eko-oznaka</p> 	
	<p>Ili:</p> <p>Tehnička dokumentacija proizvođača s istovrijednim mjerilima</p>	
Uvjeti ugovaranja		
Opće jamstvo na 3 godine	<p>Primjeri odgovarajućih eko-oznaka:</p> 	

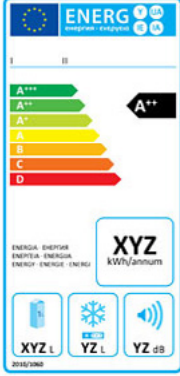
DODATAK 4.

Energetska učinkovitost u javnoj nabavi

Energetska učinkovitost je osnovno okolišno mjerilo za prioritetne skupine uredske i informatičke opreme i telekomunikacijskih usluga i usluga mobilne telefonije, koje uključuju i eko-oznaku Energy Star kao jednu od potencijalnih dokaza za zadovoljenje osnovnog okolišnog mjerila energetske učinkovitosti. Liste provjere za telekomunikacijske usluge i uredsku i informatičku opremu su prikazane u tablicama u ovom poglavlju. Uz spomenute prioritetne skupine, energetska učinkovitost je osnovno okolišno mjerilo za kućanske uređaje, gdje su energetske razredi dokaz energetske učinkovitosti. Dva primjera lista provjere za hladnjake i zamrzivače i perilica rublja su prikazani u sljedećim tablicama:

HLADNJACI I ZAMRZIVAČI – LISTA PROVJERE

Mjerila	Dokaz	Ispunjeno ✓ Nije ispunjeno ✗ Nejasno ()
Tehničke specifikacije		
Energetski razred A++		Tehnička dokumentacija s prikazom energetske razreda uređaja
Maksimalna buka uređaja iznosi 40 dB		Tehnička dokumentacija o uređaju s podacima o glasnoći uređaja
Dodatni bodovi		
Energetski razred A+++		Tehnička dokumentacija s prikazom energetske razreda uređaja

Mjerila	Dokaz	Ispunjeno ✓ Nije ispunjeno ✗ Nejasno ()
Tehničke specifikacije		
Energetski razred A++	 <p>Tehnička dokumentacija s prikazom energetskog razreda uređaja</p>	
Maksimalna buka uređaja iznosi kod pranja 50 dB, a kod centrifugiranja maksimalno 70 dB	Tehnička dokumentacija o uređaju s podacima o glasnoći uređaja	
Maksimalna potrošnja vode iznosi 12 l/kg za suho rublje do 4 kg, a 13 l/kg od 4 kg	Tehnička dokumentacija o uređaju s podacima o potrošnji vode	
Dodatni bodovi		
Energetski razred A+++	Tehnička dokumentacija s prikazom energetskog razreda uređaja	

DODATAK 5.

Vodič za izračun troškova životnog vijeka proizvoda

Troškovi korištenja, odnosno troškovi nastali tijekom uporabe i odlaganja, mogu biti značajni i predstavljati dodatan trošak koji je potrebno uzeti u obzir prilikom nabave proizvoda. Primjer za takve troškove su cijene energenata, održavanja, zbrinjavanja ili dodatne naknade koje nisu uračunate u inicijalnu cijenu proizvoda.

Kako bi se uzeli u obzir realni troškovi za korisnika određenog proizvoda, usluge ili robe primjenjuje se procjena izračuna troškova životnog vijeka (engl. Life Cycle Cost) koja obuhvaća sve novčane izdatke povezane s korištenjem nekog proizvoda u njegovom životnom vijeku, počevši od trenutka kupovine. U upotrebi je čitav niz različitih implementacija LCC metode, no tipična LCC analiza obuhvaća tri glavna elementa:

4. trošak kupovine
5. trošak korištenja – uključuje troškove održavanja (engl. Operation & Maintenance, O&M) kao i eventualne troškove energenata
6. trošak zbrinjavanja.

Uzimajući u obzir trošak koji nastaje tijekom cijelog životnog vijeka nekog proizvoda, a ne samo cijenu same nabave dobiva se realna slika financijskog toka

Uzimajući u obzir trošak koji nastaje tijekom cijelog životnog vijeka nekog proizvoda, a ne samo cijenu same nabave dobiva se realna slika financijskog toka nastalog kupnjom nekog proizvoda. Ilustrativni primjer LCC koncepta jest nabava energetski učinkovitih uređaja koji svojom cijenom mogu biti skuplji od manje učinkovitih uređaja, ali kroz nekoliko godina korištenja štedi se potrošnja energije i manji su troškovi čime se početna investicija nadoknađuje. Tako da je u konačnici isplativije.

Za potrebe ovoga NAP ZeJN analizirano je nekoliko LCC alata i vodiča, od koji su ovdje navedeni samo neki:

- LCC alat koji je razvijen u sklopu Buy Smart projekta
 - www.buy-smart.info
- LCC alat koji je razvijen u sklopu projekta SMART-SPP
 - www.smart-spp.eu
- LCC alat kojeg je razvilo Švedsko vijeće za upravljanje okolišem
 - www.msr.se/en/Procurement/LCC/
- Life Cycle Costing (LCC) as a contribution to sustainable construction: a common methodology (Davis Langdon – Management Consulting)
- Guide to Life Cycle Costing (Society of Chartered Surveyors Ireland, WG on Sustainability and Life Cycle Costing)
- LCC alat koji je razvijen u sklopu projekta DEEP
 - deep.iclei-europe.org

S obzirom na to da je izračun troškova životnog vijeka skup osnovnih principa i metoda koje se prilagođavaju upotrebi u pojedinačnim slučajevima, u nastavku je dana preporuka za korištenje jednog od spomenutih alata zbog njegove jednostavnosti i fleksibilnosti u prilagodbi specifičnostima pojedinih postupaka nabave.

Važno je napomenuti kako je za odgovarajuću LCC analizu potrebno poznavanje velikog broja parametara, načina budućeg korištenja i karakteristika analiziranog proizvoda.

Za potrebe izračuna troška cijelog životnog vijeka proizvoda, roba i usluga naručenih kroz javnu nabavu, preporuča se korištenje alata razvijenog u sklopu projekta SMART-SPP.

Osnovni elementi predloženog LCC alata

U prvom dijelu SMART-SPP LCC aplikacije moguće je unijeti osnovne parametre za analizirani postupak nabave, poput vremenskog planiranja, diskontne stope i stope inflacije. Aplikacija omogućuje usporedbu do 15 dobavljača, odnosno pružatelja usluga.

General Information Input

Tender ID

Information to be specified by the procurer

Your location [country] → Currency

Planning horizon [years]

Discount rate (nominal) [%]

Inflation rate [%]

CO₂ emission factors

Information to be specified by the supplier

Product Offers

Product A	Product B	Product C	Product D	Product E
Personal offer ID <input type="text"/>				
Number of units to be purchased/leased <input type="text"/> [#]				
Lifespan <input type="text"/> [years]				

Slika 1
Osnovne informacije o postupku nabave

U drugom dijelu potrebno je unijeti troškove za pojedine faze korištenja proizvoda, odnosno cijenu samog naručenog proizvoda, operativne troškove (tu spadaju i troškovi energije), troškove održavanja, dodatne troškove specifične za naručenu robu te ostatnu vrijednost proizvoda na kraju promatranog životnog vijeka.

Life-cycle Costing (LCC) Information Input

Discount rate [%]

Inflation rate [%]

Acquisition Costs

Purchase price [0/unit]

or Specify annual investment costs >>

Installation costs for all units [0]

Initial one-off costs [0]

Operation Costs

Total operating costs per year [0/unit/year]

or Specify detailed operating costs >>

Maintenance Costs

Total maintenance costs per year [0/unit/year]

or Specify detailed maintenance costs >>

Other Costs

Annual taxes / fees / subsidies or other costs [0/unit/year]

Remnant Value / End-of-Life Costs

Remnant value / End-of-life-costs [0/unit]

Slika 2
Informacije o troškovima

U trećem dijelu moguće je dodijeliti emisije CO₂ ugrađene u proizvod, tj. nastale i tijekom proizvodnje (ukoliko je to moguće saznati) te emisije nastala uslijed korištenja proizvoda.

Life-cycle Costing (LCC) Information Input

Discount rate [%]

Inflation rate [%]

Acquisition Costs

Purchase price [0/unit]

or Specify annual investment costs >>

Installation costs for all units [0]

Initial one-off costs [0]

Operation Costs

Total operating costs per year [0/unit/year]

or Specify detailed operating costs >>

Maintenance Costs

Total maintenance costs per year [0/unit/year]

or Specify detailed maintenance costs >>

Other Costs

Annual taxes / fees / subsidies or other costs [0/unit/year]

Remnant Value / End-of-Life Costs

Remnant value / End-of-life-costs [0/unit]

Slika 3
Informacije o emisijama CO₂

Rezultati analize vidljivi su u obliku:

- kumulativnog troška u cijelom životnom vijeku, pri čemu je vidljiv trenutak kada koji od proizvoda postaje isplativiji
- strukture troškova prema kategoriji troška (investicija, korištenje, održavanje, ostatna vrijednost) na kraju životnog vijeka

- ukupne emisije CO₂ prema proizvodu i godišnje emisije CO₂ pojedinog proizvoda
- sumarnog vrednovanja i poredbene tablice za sve proizvode i dobavljače.

Cjelovit vodič i više informacija o samom alatu, korištenju i mogućim prilagodbama moguće je pronaći na internetskim stranicama projekta (www.smart-spp.eu). Također je važno napomenuti kako je prije korištenja potrebno prilagoditi uvjetima u Hrvatskoj emisijske čimbenike za CO₂ te usuglasiti korištenje zajedničkih parametara kao što su diskontna stopa, stopa inflacije i sl.

